Ազգ

Azg armenian daily

25 ՄԱՐՏ 1999 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ # 53 (1798)

Ռուսաստանը չի ողջում, որ Բաքուն ընդունի «ընդհանուր պետության» սկզբունքը

Մոսկվան չի ողջում, որ Բաքուն ընդունի «ընդհանուր պետության» սկզբունքը ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորելիս: Ինչպես հաղորդել են Ադրբեջանի զանգվածային լրատվամիջոցները, վկայակոչելով հավաստի դիվանագիտական աղբյուրներ, այդ մասին ասվում է ՌԴ նախագահ Բորիս Ելցինի՝ Ադրբեջանի ղեկավար Հեյդար Ալիեւին հղված ուղերձում: Ելցինի ուղերձն Ադրբեջանի ղեկավարությանն են հանձնել այս օրերին Բաքվում գտնվող Ռուսաստանի փոխարտգործնախարար Լեոնիդ Դրաչեւսկին եւ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահի տեղակալ Նիկոլայ Գրիբկովը:

Ստացված տեղեկությունների համաձայն, Բաքուն դրականորեն է գնահատում Ռուսաստանի ղեկավարության այդ քայլը:

Լեոնիդ Դրաչեւսկին չի բացառում փոխզիջողական տարբերակ գտնելու հնարավորությունը: Նրա կարծիքով, դա կարելի է քննարկել անմիջական երկխոսության ընթացքում, այդ թվում եւ ամենաբարձր մակարդակով՝ Ադրբեջանի եւ Հայաստանի նախագահների, ինչպես նաեւ Ռուսաստանի եւ Մինսկի խմբի մյուս համանախագահ երկրների՝ ԱՄՆ-ի եւ Ֆրանսիայի անմիջական մասնակցությամբ:

Նմանօրինակ հանդիպում կարող է տեղի ունենալ Մոսկվայում՝ ԱՊՀ-ի մասնակից պետությունների ղեկավարների ապրիլի 2-ին նախատեսված առաջիկա գագաթաժողովի ընթացքում:

ՍՆԱՐԿ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ԱԳՐԵՍԻԱ

ՆԱՏՕ-ի հրթիռային-օդանավային հարվածներ՝ Հարավսլավիայի վրա

Մոսկվան զգուշացնում է. «Նոր Վիետնամ Եվրոպայում»

Այն պահին, երբ թերթը տպվում էր տպարան, վայրկյան առ վայրկյան սպասվում էր ՆԱՏՕ-ի հրթիռային ու օդանավային հարձակումը Հարավսլավիայի վրա, մասնավորապես Կոսովոյի շրջանում: Միջերկրական ծովի Տրիեստ (Իտալիա) նավահանգստից ամերիկյան մարտանավերը երեկ առավոտյանից, երբ հնչեց ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Խավիեր Սոլանայի հարձակման հրամանը, լողում էին դեպի Ադրիատիկ, այնտեղից հրթիռային հարվածներ հասցնելու սերբերին, մինչ բրիտանական բազաներում տեղակայված B-50 տիպի բազմաթիվ ռմբակոծիչներ օդ բարձրացան «անհայտ» ուղղությամբ: Երեկոյան արդեն Դավիանոյում (Իտալիա) գտնվող ՆԱՏՕ-ի ինքնաթիռները շարժման անցան: Սոլանան առավոտյան հայտարարել էր, որ Կոսովոյի ճգնաժամի լուծմանն ուղղված բոլոր ջանքերն ապարդյուն ավարտվեցին եւ պարզաբանել, որ հարվածները կուղղվեն բացառապես ռազմական օբյեկտներին «ալբանական բնակչությանը պաշտպանելու նպատակով»: Այդ հայտարարությունը պատճառ էր դարձել, որ Ռուսաստանի վարչապետ Պրիմակովը կես ճանապարհից ընդհատեր իր այցը Մ. Նահանգներ, որտեղ հանդիպելու էր փոխնախագահ Ալբերտ Գորի հետ.

Տես ➧ էջ 2

«ՀՈՌՈՄ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

Ներկայացվեցին հայ ժողովրդի մշակույթը եւ պատմությունը

Մարտի 24-ին Վատիկանի գրադարանի Սիքստինյան սրահում բացվեց «Հայաստան-Հռոմ. 2000 տարվա հարաբերություններ» ցուցահանդեսը՝ նվիրված Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակին:

Բացման պահը տրվեց Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Առաջինին: Ներկա էին Հռոմի պապ Հովհաննես Պողոս երկրորդը, Վատիկանի բարձրագույն պաշտոնյաներ, Մեծ Բրիտանիայում Հայաստանի դեսպան Արմեն Սարգսյանը, բրիտանահայ գործարար Վաչե Մանուկյանը, քաղաքական գործիչներ, հոգեւորականներ, Հայաստանից եւ սփյուռքից ժամանած գիտնականներ, արվեստագետներ:

Ցուցահանդեսում ներկայացված են էջմիածնի թանգարանից, Երեւանի Մատենադարանից, Էրմիտաժից, Հայաստանի Ազգային պատկերասրահից եւ աշխարհի շատ այլ թանգարաններից, այդ թվում՝ ավելի քան 30 իտալական հավաքածուներից բերված բացառիկ նմուշներ՝ ժամանակային ամենալայն ընդգրկումով:

Ցուցահանդեսը, որը կգործի մարտի 25-ից մինչեւ հուլիսի 16-ը, ներկաների կարծիքով, Հայաստան-Վատիկան արդյունավետ համագործակցության արտահայտություններից մեկն է եւ առիթ՝ համաշխարհային հանրությանը եւս մեկ անգամ ներկայացնելու հայ ժողովրդի պատմությունն ու մշակույթը:

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը խորին երախտագիտություն հայտնելով Սուրբ աթոռին՝ ցուցահանդեսը հյուրընկալելու եւ կազմակերպմանն աջակցելու համար, մասնավորապես ասաց. «Հայ ժողովուրդը, կապարելով իր պատմական ընտրությունը, դեռեւս 301 թվականին քրիստոնեությունը հռչակեց իբրեւ պետական կրոն եւ մինչեւ այսօր հավատարմորեն շարունակում է դավանել մարդասիրության, բարու, խաղաղասիրության համամարդկային արժեքները, շարունակում է զարգացնել հոգեւոր-մշակութային իր դարավոր ավանդույթները եւ աշխուժացնել փոխհարստացնող շփումները»:

Հայաստանի նախագահը խորին շնորհակալություն հայտնելով ցուցահանդեսի կազմակերպիչներին, նշեց, որ այս ցուցադրությունը նոր հայացքով է ընդգրկել հազարամյակների հարուստ տարեգրություն ունեցող Հռոմ-Հայաստան փոխհարաբերությունները եւ նոր լիցք կհաղորդի Սուրբ աթոռի եւ Հայաստանի հետագա համագործակցության զարգացմանը:

ՀՀ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՄԱՄԼՈ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

Սենատի առաջիկա նիստերում Ցեղասպանության ճանաչման օրինագիծը չի քննարկվելու

ԵՐԵՎԱՆ, 24 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մարտի 24-ին Ֆրանսիական Հանրապետության Սենատի նախագահների խորհրդի նիստը քննարկեց 1998 թ. մայիսի 29-ին Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի կողմից միաձայն ընդունված՝ 1915 թ. Հայկական ցեղասպանության ճանաչման վերաբերյալ օրինագիծը Սենատի օրակարգում ընդգրկելու հարցը:

ԱԳՆ հասարակայնության հետ հարաբերությունների վարչության տրամադրած տեղեկության համաձայն, Նախագահների խորհուրդը ձայների մեծամասնությամբ որոշեց այն քննարկման չդնել Սենատի առաջիկա նիստերին:

Ֆրանսիայի ձախ կոալիցիոն կառավարությունը, ի դեմս արտաքին գործերի նախարար Յուբեր Վեդրինի, դեմ էր արտահայտվել օրինագիծը որպես առաջնահերթ հարց Սենատի օրակարգում ընդգրկելուն: Չնայած դրան, Սենատում ձախ ուժերը քվեարկել են օրինագծի ընդունման օգտին, եւ կառավարության դիրքորոշմանն աջակցել են աջերը:

Ամենայն հավանականությամբ հարցը վերստին կքննարկվի Սենատի Նախագահների խորհրդի առաջիկա նիստերում:

Օջալանի դատը՝ ապրիլի 30-ին

ԱՆԿԱՐԱ, 24 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ - ԱՖՊ ՏՈՒՐՔԻԱՅԻՑ: Թուրքիայի պետական անվտանգության դատարանն այսօր հայտարարել է, որ PKK-ի առաջնորդի դատը հետաձգվում է մինչեւ Օջալանի բանտարկության վայրում՝ Իմրալի կղզու բանտում անվտանգության բարձր մակարդակի սարքավորումների տեղադրումը եւ դատավարության սենյակի նախապատրաստումը: Ակնկալվում է, որ դատավարությունը կսկսվի ապրիլի 30-ին:

ԵՐԵՎԱՆ

ՀՌԱԿ-«Հզոր հայրենիք» հանդիպում

Մարտի 24-ին ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության գրասենյակում տեղի ունեցավ կուսակցության ատենապետներ Հ. Կարապետյանի եւ Ռ. Միրզախանյանի հանդիպումը «Հզոր հայրենիք» կուսակցության նախագահ Վ. Վարդապետյանի, վարչության անդամներ Լ. Եզեկյանի, Ս. Ղարագեբակյանի եւ Վ. Վարդապետյանի հետ:

Շնորհավորելով նորաստեղծ կուսակցության ներկայացուցիչներին իրենց կազմակերպության առաջին համագումարի բարեհաջող ընթացքի եւ արդյունքների համար, ՀՌԱԿ ղեկավարները ցանկացան «Հզոր հայրենիք» կուսակցությանն արդյունավետ քաղաքական գործունեություն:

Հանդիպման ընթացքում տեղի ունեցավ կարծիքների փոխանակում ներքաղաքական իրավիճակի եւ Ազգային ժողովի կայանալիք ընտրությունների շուրջ:

Բլեյանը մեղադրվում է պաշտոնական դիրքի չարաշահման եւ խոշոր չափերի գումարներ յուրացնելու մեջ

ԵՐԵՎԱՆ, 24 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մխիթար Սեբաստացի կրթահամալիրի տնօրեն Աշոտ Բլեյանը որպես մեղադրյալ ներգրավվել է քրեական գործում. քաղաքի դատախազության կողմից նրան մեղադրանք է առաջադրվել ՀՀ քր. օր-ի 182 հ. 2-րդ (պաշտոնական դիրքի չարաշահում, [illegible] ծանր հետեւանքներ է առաջացնում) եւ 90 հ. 4-րդ մասերով (խոշոր չափերի դրամական միջոցներ յուրացնելը):

Այս մասին ասաց Երեւան քաղաքի դատախազ Արամ Թամազյանը, ավելացնելով, որ Ա. Բլեյանը մարտի 23-ին հարցաքննվել է դատախազությունում, եւ որպես խափանման միջոց նրանից ստորագրություն է վերցվել քաղաքից չբացակայելու մասին:

Հիշեցնենք, որ մինչ այդ կրթահամալիրում իրավապահ մարմինների կողմից անցկացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերվել էին լուրջ խախտումներ եւ քրեական գործ էր հարուցվել:

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Օտարերկրյա հետագա ներդրումները Հայաստանում կասկածի տա՞կ

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՇԵՂՅԱՆ

Անցյալ տարի Հայաստանում օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների ընդհանուր ծավալը, ըստ պաշտոնական աղբյուրների, կազմել է 239,2 մլն դոլար, ինչը, եթե համեմատենք 1997 թ-ի 51,9 մլն-ի հետ, տպավորիչ է, սակայն ոչ բավարար: ՀՀ կառավարության եւ նախագահ Քոչարյանի նախընտրական կանխատեսումներով, 1998-ին օտարերկրյա ներդրումները պետք է հասնեին մոտավորապես 1 մլրդ ԱՄՆ դոլարի, սակայն այդ թիվն այդպես էլ իրականություն չդարձավ, քանի որ անցյալ տարվա կեսերից սկսված քաղաքական շահարկումներն ԱԺ-ում եւ քննարկումները հասարակության տարբեր շրջանակներում հանգեցրին բանկային փուլում գտնվող բազմաթիվ գործարքների սառեցման, բանակցությունների դանդաղեցման եւ վերջապես՝ կասեցման: Մասնագետների [illegible] [illegible] [illegible] ճանաչվելու դեպքում այս տարի վերջին օտարերկրյա ներդրումների ոչ միայն աճ չի գրանցվի, այլեւ կնվազեն, եթե նկատի ունենանք ներդրողների պատասխանական վիճակն ու զգուշավորությունը, որին մեծապես նպաստում են նաեւ մայիսի 30-ի խորհրդարանական ընտրությունները:

Տես ➧ էջ 3

digitised by A.R.A.R.@

ընթացիկ

ԱԳՐԵՍԻԱ

ՆԱՏՕ-ի հրթիռային-օդանավային հարվածներ՝ Հարավսլավիայի վրա

Սկիզբը էջ 1

Կեսօրին արդեն Մոսկվան հայտարարում էր, որ իրավունք է վերապահում իրեն ռազմական օգնություն ցույց տալու Հարավսլավիային որպես ՄԱԿ-ի անդամ երկրի, որի նկատմամբ նախահարձակում է իրականացվում:

Հարավսլավիայի իշխանությունները, 2-րդ համաշխարհայինից ի վեր առաջին անգամ, հայտարարեցին արտակարգ դրություն եւ զորահավաք, միաժամանակ հավաստիացնելով, որ վճռել են դիմադրել ՆԱՏՕ-ի ուժերի հարձակմանը: Միաժամանակ, բանակցությունների վերսկսման հավանականությունների առաջ դուռը բաց պահելու մտադրությամբ, նախագահ Սլոբոդան Միլոշեւիչը հայտարարեց Կոսովոյի շուրջ բանակցությունները շարունակելու իր պատրաստակամության մասին, նույնհետայն ավելացնելով, որ մասշտաբի բոլոր միջոցներով իր երկիրը պաշտպանելու է արտաքին ագրեսիայից:

Օտարերկրյա լրագրողների վկայությամբ, տագնապալի վիճակ է տիրում մասնավորապես Կոսովոյի մայրաքաղաք Պրիշտինայում, որտեղ ազգաբնակչությունը շտապում է կենսական մթերք հավաքել գալիք դժվար օրերի համար, մինչ բենզալցման կայանները բենզինի վերջին քանակությունն են մատակարարում վարորդներին: Նույն լրագրողների վկայությամբ, Բելգրադից եւ այլ վայրերից օտարերկրացիները ուսանողներ, բիզնեսմեններ եւ անգամ դիվանագետներ, փութով հեռանում են տրանսպորտի բոլոր միջոցներով:

Իրենց հերթին, Եվրամիության անդամ 15 երկրները, որոնք բնավ էլ տրամադիր չեն Հարավսլավիայի դեմ ցամաքային ռազմական գործողություններին մասնակցելու, երեկ երեկոյան հորդորեցին նախագահ Միլոշեւիչին, որ երբեք ուշ չէ Կոսովոյի շուրջ խաղաղ բանակցությունները վերսկսելու:

Ինչ վերաբերում է Հարավսլավիայի հարեւան երկրներին, այդ թվում ՆԱՏՕ-ի անդամ Հունաստանին, նրանք հայտարարեցին, որ չեն մասնակցելու ռազմական հարվածներին: (Այս մասին կարդալ առանձին Պրահայից մեր թղթակցի հաղորդագրությունը 8-րդ էջում):

Ավելին Ուկրաինայի Գերագույն խորհուրդը երեկ որոշում ընդունեց վերացնելու պետության միջուկազերծ կարգավիճակը «ՆԱՏՕ-ի դաշինքի անդամ չհանդիսացող երկրի նկատմամբ, մասնավորապես Հարավսլավիայի դեմ ագրեսիվ պլանների» առնչությամբ: Իսկ Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Իգոր Սերգեեւը հայտարարեց, որ Ռուսաստանի համար իրադարձությունների անբարենպաստ զարգացման դեպքում հավանական է Բելառուսի տարածքում միջուկային տակտիկական զենքի տեղակայումը, ավելացնելով, որ իր երկրի Անվտանգության խորհուրդը ներկայումս քննարկում է Իրանին զենք եւ տեխնոլոգիաներ չմատակարարելու վերաբերյալ ռուս-ամերիկյան համաձայնագրում ծեռք բերված պայմանավորվածություններից Ռուսաստանի հրաժարվելու հարցը: Ի. Սերգեեւը զգուշացրեց «Եվրոպայում նոր Վիետնամ ստեղծելու հեռանկարից»:

Կարծես հաստատելու համար Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարի ասածները, «Վաշինգտոն փոստ» թերթը երեկ հետեւյալ մեկնաբանությունն արեց. «Հարավսլավիայի դեմ նախապատրաստվող հարվածները կարող են շատ արագ դառնալ ՆԱՏՕ-ի 50-ամյա պատմության ամենավտանգավոր գործողությունը: ՆԱՏՕ-ի զինվորական հրամանատարները նշում են, որ Մ. Նահանգները պետք է պատրաստ լինի իր օդաչուներին կորցնելուն, քանի որ Հարավսլավիան ոչ Իրաք է եւ ոչ էլ անգամ Բոսնիա»:

Այնուամենայնիվ, ռազմական դիտորդների կարծիքով, հարավսլավական հակաօդային պաշտպանության համակարգը չի կարող դիմակայել ՆԱՏՕ-ի 400 ինքնաթիռների գերազանց տորմիղին ու մանավանդ ռազմանավերի հրթիռակոծումներին:

Երեկ երեկոյան Մ. Նահանգների նախագահ Բիլ Քլինթոնը հեռախոսով Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինի հետ քննարկեց Կոսովոյի շուրջ «վատթարացող իրադրությունը», միաժամանակ վերջինիս հավաստիացնելով, որ Վաշինգտոնի համար «կարեւոր է լավ հարաբերություններ պահպանել Ռուսաստանի հետ»:

Իսկ այժմ, երբ ընթերցողի ձեռքում է գտնվում թերթի այս համարը, թերեւս, Աստված մի արասցե, այլեւս շատ ուշ լինի լավ հարաբերություններ պահպանելու համար:

BBC, RFI, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ

Սփյուռք-Հայաստան խորհրդաժողովին ընդառաջ

Միջանկյալ հանդիպում Փարիզում

Ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք, այս տարվա սեպտեմբերին Երեւանում տեղի կունենա Հայաստան-սփյուռք փոխհարաբերություններին նվիրված խորհրդաժողով: Արդեն իսկ գումարվում են համապատասխան նիստեր, քննարկվում խորհրդաժողովի հետ կապված նախապատրաստական բազմաթիվ հարցեր: Կազմակերպական հանձնաժողովի երկու նիստերին մասնակցել է նաեւ ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը: Մարտի 20-ին տեղի ունեցած հերթական նիստում քննարկվեց սփյուռքի տարբեր գաղթօջախներում խորհրդաժողովի նախապատրաստման եւ անցկացման հարցեր: Նկատի ունենալով սփյուռքահայ մամուլում տարբերական հրապարակումները՝ կարեւորվում են միջանկյալ քննարկումները սփյուռքի գաղթօջախներում: Դրանցից մեկը տեղի կունենա մարտի 31-ին Փարիզում: Այդ հանդիպմանը կմասնակցեն եվրոպական երկրների հայ համայնքի ներկայացուցիչներ, ՀՀ դեսպաններ: Խորհրդաժողովն անցկացնելու են հանձնաժողովի համանախագահ, ՀՀ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը, հանձնաժողովի անդամներ ՀՀ նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Ալեքսան Հարությունյանը եւ «Հայաստան» հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Վահան Տեր-Ղեւոնդյանը: Այն միտված է եվրոպական երկրների հայ համայնքների ներկայացուցիչների հետ խորհրդաժողովի հրավիրման կարեւորությունը, նպատակը, խնդիրները, օրակարգը եւ արդյունքում ստեղծվող համազգային կառույցների ստեղծման անհրաժեշտությունը, գործունեության կարգը քննարկելուն: Արդեն իսկ նման միջանկյալ հանդիպումներն անցկացվել են մարտի 13-14-ը Բուդապեշտում, որին մասնակցել են Հունգարիայի, Ավստրիայի, Շվեյցարիայի, Չեխիայի, Բուլղարիայի եւ Ռումինիայի հայ համայնքների ներկայացուցիչներ, քննարկվել են տարածաշրջանի հայ համայնքին նվիրված հարցեր: Առաջիկայում, մարտի 27-28-ը նախատեսվում է միջանկյալ քննարկում Կրասնոդարի երկրամասի հայ համայնքում, Ուկրաինայում, ապրիլին Լիբանանում եւ Սիրիայում, հետագայում նաեւ Կանադայում եւ Հարավային Ամերիկայի երկրներում, ինչպես նաեւ Իրանահայության հետ: Միջանկյալ հանդիպումները կշարունակվեն առաջիկա երկու ամիսներին:

ԱՐԱՄ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

ԱՍՈՒԼԻՍ

ԱԺՄ-ի դռները բաց են

ԱԺՄ-ում երեկ ասուլիս էր՝ նախընտրական արշավի մեջ մտնելուց եւ, որ ոչ պակաս կարեւոր է, ուրբաթ օրը նախատեսված հանրահավաքից առաջ (հանրահավաքն ազդարարեց ինքը՝ Արշակ Սադոյանը): ԱԺՄ նախընտրական ցուցակի պետ Սեմյոն Բաղդասարյանն ավելեց, որ կուսակցությունն ընտրություններին կմասնակցի կրկնակի ճակատով՝ թե՛ մեծամասնական, թե՛ համամասնական ընտրակարգով, քանզի, չնայած ընտրությունների ընթացքի վերաբերյալ մռայլ կանխատեսումներին, չի կարող ընտրությունները բոյկոտելու շռայլություն թույլ տալ իրեն եւ ձեռքից եկածն անելու է՝ ընտրություններն արդար հուն ուղղելու համար: Բացի կենտրոնական ցուցակից, ԱԺՄ-ն 75 ընտրատարածքային ցուցակներ է ձեւավորել հանրապետության տարածքում, սակայն համամասնական թեկնածուների վերջնական ցուցակը դեռեւս չի ճշգրտել. արժանիները շատ են, ընտրությունը՝ դժվար: Համենայն դեպս, ընտրություններին կմասնակցեն 90-100 ածխականներ, որոնց «քաշը» հայտնի կդառնա մինչեւ ապրիլի 5-ը: «Լրագրողների» անհանգստությանն» ի պատասխան, պրն Բաղդասարյանը բնական համարեց, որ ցուցակի պետի պաշտոնում փոխարինել է Սեյրան Ավագյանին. նախագահական եւ խորհրդարանական ընտրություններն էապես տարբեր են, եւ վարչությունը պատասխանատու այդ դերում հարմար է գտել իրեն:

Արշակ Սադոյանը հայ ժողովրդին սոցիալ-քաղաքական աննախադեպ ճգնաժամից դուրս բերելու առաքելությամբ ծանրաբեռ գործչի հանդիսավոր շեշտադրումներով հիշեցրեց. ԱԺՄ գործունեության հիմնաքարը ժողովրդի աջակցությանը հենվելն է՝ ուղիղ, շիտակ, «զիգզագներին» խորթ ավանդական կեցվածքով: Ինչի՞ մասին է խոսելու ԱԺՄ-ն հերթական հանրահավաքում: Բնականաբար, ընտրությունների, Արմենտելի, Կոնյակի գործարանի, էլեկտրաէներգիայի սակագների մասին: Սակագների առնչությամբ Սադոյանը հիշեց (այս բառի թե՛ ուղիղ, թե՛ անուղղակի իմաստով) լույսի մարդուն (էներգետիկայի նախարարին), վարչապետին, նախագահին, որոնք, նրա համոզմամբ, «լկտիաբար եւ սրբաբար» ոտնահարում են ժողովրդավարության նորմերը՝ փորձելով միակողմանի ճնշում գործել խորհրդարանի վրա՝ էլեկտրաէներգիայի սակագների մասին «երկար դեգերումներից հետո», ԱԺ մասնույցների շրջափակման միջոցով առաջին ընթերցմամբ ընդունված օրենքի երկրորդ ընթերցմամբ ընդունումը կանխարգելելու նպատակով: Պրն Սադոյանը կշտամբեց լրագրողներին՝ «հակասահմանադրական, հակաօրինական վարչապետի» հայտարարությունների, ռադիոյին անցասումներով ժողովրդին ահաբեկելու «բացարձակ լկտիությունը» պատշաճորեն չլուսաբանելու համար եւ մասնանշեց մամուլի ներկայացուցիչների անմիջական պարտքը՝ լիարժեք լուսաբանել իշխանությունների «տնօր արարքների դեմն առնելուն» ուղղված ընդդիմադիր ջանքերը:

Հանրահավաքի «քաղաքական բլոկն», ինչպես միշտ, նվիրվելու է 1995-98 թթ. Հայաստանում տեղի ունեցած անարդար ընտրություններին, երբ, մասնավորապես (1998 թ.-ին), Արշակ Սադոյանի «անձնական համոզմամբ եւ առանց մազաչափի կասկածների» թեկնածուներից մեկի օգտին գրանցված 830 հազար ձայներից առնվազն 530 հազարը կեղծվեցին: Լրագրողներն, ի զարմանս ժողովրդի սիրելի զավակի, կասկած հայտնեցին նշված թվի վերաբերյալ, ինչին ի պատասխան պրն Սադոյանը վկայակոչեց մեռածների քվեարկելու մասին Գյումրիում շրջող անեկդոտները՝ 530 հազար թիվն այդ խորապատկերում խելքին մոտ համարելով:

Դարձյալ ի զարմանս Արշակ Սադոյանի (եւ Սեմյոն Բաղդասարյանի) լրագրողները խիստ հետաքրքրված էին ԱԺՄ թերեւս մամուլի նախկին խոսնակ Արամ Սաթիկյանի «ինքնամեկուսացմամբ» (ԱԺՄ վարչության հետ ունեցած տարաձայնություններով), սակայն նրանք, ի տարբերություն մամուլի ներկայացուցիչների, նման տեղեկություններ չունեին եւ մասնավորապես հերքեցին այն վարկածը, որի համաձայն պրն Սաթիկյանը վարչության նիստում դժգոհել է ԱԺՄ գաղափարախոսական (սոցիալիստական) շեղումներից, ինչին Վազգեն Մանուկյանը պատասխանել է. եթե պետք լինի, սոցիալիստ էլ կդառնանք: Հերքեցին նաեւ ԱԺՄ-ի նախընտրական «մեկուսացման» վարկածը. ԱԺՄ դռները բաց են բոլոր այն քաղաքական ուժերի առջեւ, որոնք արդար ընտրությունների, իրավական պետության կայացման շուրջ իրենց հետ համագործակցելու ցանկություն ունեն:

«Երկիրի» հարցին, թե որքանո՞վ հարմար է ԱԺՄ-ի համագործակցությունը նախկին վարչակարգի կարկառուն ներկայացուցիչների (օրինակ, Եգորյանի) հետ, պրն Սադոյանը հարցով պատասխանեց. իսկ որքանո՞վ հարմար է Դաշնակցության համագործակցությունը ներկայիս իշխանությունների հետ: «Ռոբերտ Քոչարյանը ՀՀՇ էր, Ղարաբաղի նախագահ, հետո էլ Հայաստանի վարչապետ է նշանակվել որպես ՀՀՇ», զրոյը չեզոքացրեց նա՝ ավելի ուշ ի պատասխան «Ազգի» ճշգրտող հարցի, պնդելով, թե Եգորյանը «բնականաբար» պակաս հիշական է, քան Ռոբերտ Քոչարյանը, քանզի ժամանակագրական առումով ավելի շուտ է խզել կապերը ՀՀՇ-ի հետ (համաստեղ պայքարում պրն Սադոյանը, թերեւս, հասցրել է մոռանալ էդվարդ Եգորյանի վճռական դերը, մասնավորապես Հայաստանում ընտրական արատավոր ավանդույթների ձեւավորման հայրենանվեր գործում):

Քանի որ Արշակ Սադոյանն ակնարկեց նաեւ երկրի տնտեսության «արագընթաց առաջընթացի» հնարավորությունը, որ ԱԺՄ-ն հաճախ հիշատակում է՝ առանց փակագծերը բացելու, «Ազգը» փորձեց պարզել, թե ի՞նչ միջոցներով է ԱԺՄ-ն պատրաստվում այդ անել: Պրն Սադոյանը չհասկանալով կամ չհասկանալու տալով հարցը, վերահաստատեց ժողովրդի աջակցությամբ քաղաքական խնդիրները լուծելու ԱԺՄ դիրքորոշումը: Ըստ նրա, ներիշխանական «գզվռտոցի» պայմաններում խնդիրները միայն ընտրությունների միջոցով չէ, որ կարող են լուծվել, սակայն ԱԺՄ-ն հավատարիմ է հեղափոխությունների եւ պալատական հեղաշրջումների տուրք չտալու իր ոճին:

ՄԱՐԻԱ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

Մենք միշտ եղել ենք լույսի եւ արդարության ձգտող ժողովուրդ:

– Կհանդուրժե՞նք մեզ պարտադրվող խավարի սատանայիքը:

– Ո՞ւմ է լիազորելու ժողովուրդը ներկայացնելու մեր անցաթուղթը 21-րդ դար:

Այս հարցերի մասին ԱԺՄ-ն հրավիրում է հանրահավաքի

ԱԶԱՏՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄ, ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԸ՝ ՄԱՐՏԻ 26-ԻՆ, ԺԱՄԸ 17-ԻՆ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային սարքաւորումը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ընթացիկ

«Առաջիկա ընտրությունների քաղաքական գինը որեւէ մեկի համար կասկած չի հարուցում: Մենք ընտրում ենք ոչ թե որեւէ մեկին, այլ մեր երկրի ապագան, բարեկեցիկ, բնականոն զարգացող տնտեսության ապագան», արձանագրեց ԱԺ խոսնակ Խոսրով Հարությունյանը Մամուլի ազգային ակումբի «Հայաստանը եւ ընտրությունները» ծրագրի առաջին քննարկմանը: ԳԱԱ նախագահության կլոր սեղանի շուրջ ակումբը հրավիրել էր հա-ցությունն է. ա) քաղաքական կուսակցություններ, որոնք զաս-զաս բարձրաձայն խոսում են ժողովրդավարության անկասելիության վերաբերյալ, սակայն առաջիկա ընտրարշավի ընթացքը միայն թույլ կտա եզրակացություն կատարել կուսակցություններից յուրաքանչյուրի անկեղծության մասին, բ) Հայաստանի բնակչությունը, ընտրական իրավունք ունեցող հայաստանցիները. ԱԺ խոսնակը համոզված է, որ յուրաքանչյուր ընտրող պետք է հասկանա, որ իր ընտրությունից են

ընտրական ցուցակում ընդգրկվել, եթե, իհարկե, չկա դատարանի վճիռը: Ընտրություններից 5 օր առաջ ցուցակները կնքվում են եւ ամբողջացվում: Ցուցակում անճշտությունների վերաբերյալ վեճերը կարող են բողոքարկվել դատարանում, եւ դատարանը պարտավոր է հնգօրյա ժամկետում քննել այդ բողոքները, իսկ եթե բողոքը ձեւակերպվել է քվեարկության օրը, ապա պետք է քննվի անհապաղ: Կայացված որոշումը բողոքարկման ենթակա չէ: Տեղամասային ընտրա-

կարգի անկատարությունը եւ երրորդ իշխանության հանդեպ անվստահությունը:

Ձերբակալվածների ընտրության իրավունք կա, կարգ՝ ոչ

Ներկա օրենսգրքի նորամուծությունը կալանքի տակ գտնվողների եւ ձերբակալվածների քվեարկությանը մասնակցելու հոդվածներն են, սակայն Խաչատուր Բեզիրջյանը՝ իբրեւ ընտրու-

գի» առաջարկով մանրամասնեցին զորամասերի տեղակայման տարածքում բնակվող զինծառայողներին եւ նրանց ընտանիքներին, ինչպես նաեւ զորամասի տարածքից դուրս բնակվող եւ ընտրական իրավունք ունեցող զինծառայողներին ընտրողների ցուցակում ընդգրկելու հոդվածները: Զինմասերի ընտրողների ցուցակները կազմում են զինմասերի ղեկավարները եւ քվեարկությունից ոչ ուշ, քան 20 օր առաջ հանձնում են համապատասխան մարզային հանձնաժողովին:

Մայիսի 30-ի ընտրությունների քաղաքական գինը

ՄԱԱ «Հայաստանը եւ ընտրությունները» ծրագրի մեկնակետից

համախմբվելու եւ առաջին իշխանության՝ ԱԺ ներկայացուցիչներին, եւ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի նախագահին ու տեղակալին, եւ քաղաքական կուսակցություններին, որոնք պատրաստվում են ստանձնել պատասխանատվության իրենց բաժինը, եւ միջազգային կազմակերպությունների հայաստանյան պատասխանատուներին: ՄԱԱ «Հայաստանը եւ ընտրությունները» ծրագրի առաջին քննարկման թեման հրապարակ էր՝ «Ընտրողների ցուցակները ՀՀ Ընտրական օրենսգրքում»: Քննարկումը տեղի ունեցավ ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի հովանու ներքո՝ «Աջակցություն ժողովրդավարությանը եւ լավ տնտեսական կառավարմանը» ծրագրի շրջանակներում:

Արդար, թափանցիկ, վերահսկելի ընտրությունների գրավականը

ԱԺ խոսնակ Խոսրով Հարությունյանը հատուկ շեշտադրեց մարտի 11-ին եվրախորհրդում Հայաստանի զեկուցող Վոլչիչի նոր դիրքորոշումները: ԵԽ-ն փորձում է անաչառ գնահատել Անդրկովկասում, ի մասնավորի՝ Հայաստանում կատարվող դրական տեղաշարժերը եւ առկա բացասական միտումները. «Մեր անդամակցությունը ԵԽ-ին այլեւս պայմանավորված չէ ղարաբաղյան հակամարտության լուծմամբ, այլ Հայաստանում ժողովրդավարական գործընթացների առաջացով, մասնավորապես՝ առաջիկա ընտրություններով: Այս իմաստավորմամբ էլ պետք է գնալ ընտրություններին», նշեց Խոսրով Հարությունյանը: Արդար եւ վերահսկելի ընտրությունների հիմնական գրավականը, նրա համոզմամբ, չորս գործոնների համակ-

կախված ոչ միայն իր, այլեւ սերունդների ապագան, Հայաստանի հնարավոր զարգացման ուղին, գ) պետական կառույցները, ի դեմս նախագահի, որը եւս արդեն հրապարակել է իր դիրքորոշումը հօգուտ ազատ, արդար ընտրությունների: Լուրջ խնդիր ունեն նաեւ ԿԸՀ այն երեք անդամները, որոնց նշանակելու է կառավարությունը եւ դ) չորրորդ իշխանությունը՝ զանգվածային լրատվության միջոցներ, որոնք կարող են կամ առավել շիկացնել մթնոլորտը, կամ նախընտրել բալէյա զարգացումների ուղեգիծը: Խոսրով Հարությունյանն այսպես բանաձեւեց մայիսի 30-ի նոր խորհրդարանի ընտրությունների քաղաքական գինը:

Մեռած հոգիների ուրվականները քվեատուփերի շուրջ

ԿԸՀ նախագահ Խաչատուր Բեզիրջյանը եւ Ընտրական օրենսգիրքը հեղինակած «Երկրապահ» պատգամավորական խմբի ներկայացուցիչ Վիկտոր Դալլաքյանն իրենց ելույթներով առարկայորեն անդրադարձան ընտրական ցուցակների կազմության սկզբունքներին: Ընտրական ցուցակներն այլեւս ախոռներ չեն, բայց, ինչպես նշեց Խաչատուր Բեզիրջյանը՝ «Մեռած հոգիները հայտնվում են, եւ նրանց ուրվականները քվեարկում»: Ներկայիս Ընտրական օրենսգիրքը, ներկաների համոզմամբ, մի քայլ առաջ է ուրվականների գալուստը եւ քվեարկությունը կանխելու տեսանկյունից: Այսպես, եթե նախորդ օրենքով կարելի էր ընտրության օրը գալ եւ ինչ-ինչ փաստաթղթերով գրանցվել լրացուցիչ ցուցակում ու քվեարկել, ապա այս օրենսգրքով ընտրություններից 5 օր առաջ այլեւս անհնար է

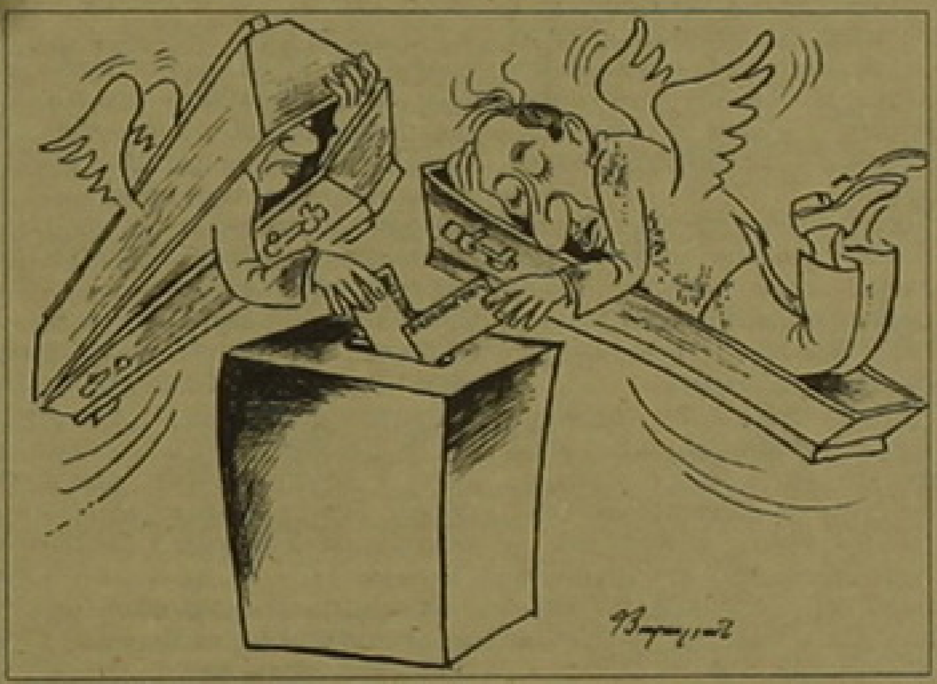

կան հանձնաժողովի նախագահը դատարանի որոշման հիման վրա կազմում է ընտրողների լրացուցիչ ցուցակ՝ դրան կցելով դատարանի որոշման պատճենը: ՀՅԴ ներկայացուցիչ Կիմ Բալայանը մի անգամ եւս հայտնեց իր մտահոգությունը. համայնքի ղեկավարը, որն ի պաշտոնե պատասխանատու է եւ իրականացնում է ընտրական ցուցակների կազմությունը, կարող է դառնալ պատգամավորության թեկնածու, այսինքն՝ ի չարս գործ դնել իր լծակները: Խոսրով Հարությունյանը արձագանքեց, թե դատական պատասխանատվության միջոցով հնարավոր կլինի կանխել պաշտոնական դիրքի գերազանցումը, բայց Վիկտոր Դալլաքյանը եւ Կիմ Բալայանը վկայակոչեցին Հայաստանում առկա բացասական ավանդույթը, ինչպես նաեւ դատական համա-

թյունների կազմակերպման հարուստ փորձ ունեցող ԿԸՀ նախագահ, փաստեց, որ ձերբակալվածների քվեարկության առումով կան լուրջ պրոբլեմներ, քանզի հայտնի չէ, թե ինչպես է հնարավոր 96 ժամով ձերբակալվածներին հատուկ մեքենայով բերել ընտրական տեղամաս եւ հսկիչների միջոցով նրանց ուղեկցել քվեախցիկ: Դետեկտիվ ժանրի կանոններով այս ամենը բավական յուրօրինակ տեսք կստանա: Շատ ավելի նախընտրելի կլիներ հատուկ կնքված ծրարների միջոցով քվեարկությունն անցկացնել, սակայն օրենքում նման կարգ չկա: Մասամբ անտեսված են նաեւ հաշմանդամների եւ հիվանդների քվեարկության իրավունքները, քանզի բացառված է շրջիկ արկղը: Ելույթ ունեցողները, ի մասնավորի՝ Վիկտոր Դալլաքյանը, «Ազ-

Ընտրողների ցուցակները մատչելի են

Մայիսի 30-ին շատ ժամանակ չի մնացել, եւ արդեն կողմնորոշված կամ դեռեւս կողմնորոշվող հայաստանյան ընտրողներին հայտնում ենք, որ յուրաքանչյուր ոք կարող է ազատորեն ծանոթանալ ընտրողների ցուցակին, որի վերջնական օրինակը ընտրությունից 4 օր առաջ պետք է փակցված լինի տեղամասային կենտրոնում՝ բոլորի համար տեսանելի տեղում: Քվեարկությունից հետո ցուցակներն առնվազն 7 օր պետք է ամրացված մնան իրենց տեղում: Այդ ցուցակների պատճենները կարող են գնել համայնքի ղեկավարից՝ ԿԸՀ սահմանած վճարով, որը ԿԸՀ նախագահի տեղակալ Ռուբեն Մանուկյանի կանխատեսմամբ, 15 հազարից ավելին չի լինի: Իսկ ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի «Աջակցություն ժողովրդավարությանը եւ լավ տնտեսական կառավարման» ծրագրի ղեկավար Արտաշես Դարբինյանը հայտնեց, որ ՄԱԿ-ն արդեն համապատասխան համակարգիչներով է հագեցրել հայաստանյան ԿԸՀ-ն եւ այդ ընտրական ցուցակները համակարգիչների հիշողությանն են ի պահ տրվում: ՄԱԱ «Հայաստանը եւ ընտրությունները» ծրագրի սրահը զարդարում էին UNDP ցուցապաստառները, որոնցից ամենատպավորիչը հոր ձեռքից բռնած մանչուկն է. «Երբ մեծանամ, կգնամ ընտրելու» կարգախոսով՝ եւ հայ գեղջուկը, բահը ձեռքին, ճաքճքած հողին կանգնած. «Իմ ձայնը ջուր կտա»՝ մակագրությամբ:

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

Օտարերկրյա հետագա ներդրումները Հայաստանում կասկածի տա՞կ

Սկիզբը էջ 1

Ներդրումային մթնոլորտը O. K. է՞

Տեսականորեն նայելով այդ հարցին, ներդնողների խոսքերով ասած՝ «Հայաստանում ամեն ինչ O. K. է»: Այսպես, անցյալ տարվա մարդկային զարգացման ազգային զեկույցն արձանագրում է՝ «1994 թ.-ից ՀՀ կառավարությունը իրագործում է օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների բաց դռների քաղաքականություն՝ գիտակցելով մասնավոր ներդրումների առաջնային նշանակությունը Հայաստանի տնտեսության զարգացման համար»: Որպես օրինակ մեջբերված են մի քանի օրենքներ: Նույն աղբյուրի համաձայն, Հայաստանը անդամագրվել է «Ներդրումների վեճերի կարգավորման միջազգային կենտրոնին», ստորագրել է ներդրումների եւ դրանց պաշտպանության վերաբերյալ բազմակողմանի պայմանագրեր 16 երկրների հետ, իսկ 36-ը դեռ բանակցության ընթացքում են: Եթե ավելացնենք նաեւ, որ Հայաստանում գործում է դեռեւս նախորդ իշխանությունների օրոք ստեղծված Ներդրումների խթանման եւ պաշտպանության ՀՀ պետական խորհուրդ՝ նախագահի գլխավորությամբ, մի առանձին «Զարգացման հայկական գործակալություն», որը պետք է գործի որպես «մեկ կանգառի կենտրոն» ներդնողների համար եւ Հայաստանը ներկայացնի որպես ներդրումների համար գրավիչ վայր, ապա միանշանակ կարելի է արձանագրել, որ ՀՀ-ում արվում է ամեն ինչ՝ հանուն ներդրումների, մինչդեռ, սայլը կարծես թե տեղից չի շարժվում կամ շարժվում է, բայց ոչ սպասված թափով: Այդ է վկայում նույն պաշտոնական վիճակագրությունը:

Վիճակագրությո՞ւն, թե՞ թվերի մագիա

Պաշտոնական տվյալների մանրամասն վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ անցյալ տարի Հայաստանում կատարված ներդրումների «աննախադեպ աճը» (ինչպես վերջերս ձեւակերպեց պաշտոնյաներից մեկը) ոչ այնքան հետեւանք է վերոհիշյալ թվարկված ներդրումային բարենպաստ մթնոլորտի, որքան պարզ շարունակությունն է նախորդ տարիներին կնքված գործարքների: Այսպես, անցյալ տարվա 239,2 մլն դոլարի ներդրումները կատարվել են Հայաստանի 11 ձեռնարկություններում, որոնց գերակշիռ մասը ստեղծվել է դեռեւս նախորդ տարիներին կնքված ներդրումային գործարքների արդյունքում եւ միայն «Արմենիա» հյուրանոցում ու «Արմենգոլդում» կատարված ներդրումներն են անմիջապես անցյալ տարվա «ներդրումային աշխատանքի» արդյունքը:

Նշենք նաեւ, որ Հայաստանում պաշտոնապես գրանցված 1299 համատեղ ձեռնարկությունների բավականին խոսուն թիվը եւս սիմվոլիկ թիվ է: Այն հարցին, թե դրանցից քանի՞սն են գործում, ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարության վարչության պետ Նարինե Սահակյանը տեղեկացրեց, որ դրանց մոտ կեսը, որոնք հիմնականում ստեղծվել են 4-5 տարի առաջ, առեւտրական կազմակերպություններն են եւ այսօր չեն գործում: Մնացած կեսից էլ միայն մոտ 100-ի գործունեությունն է ակնհայտ: Ինչ վերաբերում է այդ ձեռնարկությունների բաշխվածությանը, ապա՝ ավելի շատ ակտիվ են ֆրանսիական, կանադական, ամերիկյան ընկերությունները: Պաշտոնական վիճակագրությունը արձանագրում է նաեւ, որ մինչեւ այժմ, ծավալային առումով, ամենամեծ ներդրումները կատարվել են Անգլիայի կողմից, բայց դրանք բոլորը կապվում են մի անձի անվան՝ Վաչե Մանուկյանի հետ (մոտ 100 մլն-ի «Միդլենդ-Արմենիա»-ում, «Կոկա-կոլայում», «Ֆարմասեխում», «Սեւան» հյուրանոցում): Ի դեպ, ըստ Ն. Սահակյանի, Հայաստանում կնքված յուրաքանչյուր ներդրումային գործարքում անպայման մի հայազգի վճռական դեր ունի:

Միջանկյալ

Ինչ վերաբերում է հենց իրենց՝ ներդնողներին, ապա արդեն իսկ Հայաստանում գործող Ներդրումային ընկերությունների ներկայացուցիչները, ճիշտ է, Հայաստանում առկա ներդրումային դաշտն ու օրենքները (որոնց մեջ քիչ չեն նաեւ արտոնությունները) համարում են բավականին բարենպաստ, սակայն փոխարենը դժգոհ են բյուրոկրատական քաշքշուկից, որն ամեն քայլափոխի եւ ամեն օր խանգարում է իրենց աշխատանքին՝ սկսած ձեռնարկությունների գրանցման փուլից, վերջացրած բոլոր պետական կառույցների հետ շփումներով, հատկապես՝ մաքսային, հարկային: Նրանց ընդհանուր գնահատմամբ՝ հստակ չէ օրենսդրությունը եւ դա թույլ է տալիս պետական չինովնիկին օրենքը մեկնաբանել յուրովի, տանել-բերել, ինչին իրենք սովոր չեն: Նրանց համար գերադասելի է աշխատել որեւէ վճարովի ծառայության հետ, քան թե դառնալ չինովնիկի կամայականության առարկա: Մեծ խնդիր է նաեւ պետական ծառայողների՝ սկսած նախարարներից, պերմանենտ փոփոխությունները. «Այսօր պայմանավորվածություն ես ձեռք բերում մեկի հետ, վաղը գալիս-տեսնում ես, որ նրա փոխարեն մեկ ուրիշն է նստած», «Ազգի» հետ զրույցում եզրափակեց մի օտարերկրացի սեփականատեր, որը չցանկացավ ներկայանալ: Վերը թվարկված պատճառները էական նշանակություն ունեն Հայաստանում ներդրումների զարգացման եւ հետագա հոսքի վրա, սակայն կա մի կարեւոր հանգամանք, որի առջեւ օտարերկրացի ներդնողները չեն կարող աչք փակել...

«Ազգային արժեքների պահպանո՞ւմ», թե՞ ինքնամեկուսացում

Փորձագետների եւ նույն արտասահմանցի ներդնողների կարծիքով՝ Հայաստանն արդեն ունի մակրոտնտեսական կայունություն, աշխարհաքաղաքական լավ դիրք, կրթված եւ աշխատունակ մարդուժ, նաեւ՝ ներդրումների համար հետաքրքրական ոլորտներ, սակայն ուղղակի օտարերկրյա ներդրումների ընդհանուր ծավալով ԱՊՀ երկրների շարքում զբաղեցնում է վերջին տեղերից մեկը: Այսօր արդեն իրողություն է, որ Արմենտելի, Կոնյակի, հյուրանոցների եւ դրանց զուգահեռ՝ այլ գործարքների միայն քննարկման փաստը երկրի օրենսդիր մարմնում հակադարձ համեմատական է օտարերկրյա ներդրումների հոսքին: Արդեն կնքված միջազգային պայմանագրի յուրաքանչյուր այդպիսի քննարկում ապացուցում է որեւէ երկրի պայմանագրային պարտավորությունները ծանակելու եւ հարգելու ունակությունը, եւ այդ առումով, խոստովանենք, Հայաստանն առանձնապես չի «փայլում»: Ձեւակերպումը օտարերկրյա ներդնողներից մեկինն է, որը գերադասելով չներկայանալ, բավարարվեց միայն նշելով, որ «միջազգային պայմանագրային պարտավորությունները հարգելը վճռական դեր ունի երկրի զարգացման համար, եւ Հայաստանում յուրաքանչյուր հարցի քաղաքականացում եւ քննադատություն միայն վնասելու է Հայաստանին ու նրա ներդրումային վարկանիշին»:

Իսկապես հարց է առաջանում, այդ ո՞ր ներդնողը կամ օտարերկրացի սեփականատերը, նույնիսկ եթե լինի մեծահարուստ եւ Մասիսի կարոտախտով «տառապող» սփյուռքահայ, իր փողերը քամուն կտա մի երկրում, որտեղ կառավարության ամենաբարձր մակարդակներով կնքված յուրաքանչյուր պայմանագիր կարող է հասարակական քննարկման եւ կուսակցական շահարկումների առարկա դառնալ: Կամ ո՞ր օտարերկրացին իր փողերը կբերի մի երկիր, եթե համոզված չէ, թե այդ երկրի հայտարարած «անցումը ազատական շուկայական տնտեսության» մի գեղեցիկ օր չի շրջադարձվի, եւ ինքը չի կանգնի խնդրի առաջ: Եվ դա այն պայմաններում, երբ ամբողջ աշխարհը գնում է տնտեսական գլոբալիզացիայի եւ ինտեգրացման ճանապարհով եւ որեւէ երկրում առանց ներդրումների հնարավոր չէ տնտեսություն զարգացնել: Ուրեմն ի՞նչ որ ճանապարհով պետք է գնա Հայաստանը՝ «ազգային արժեքների պահպանմա՞ն, թե՞ տնտեսական ինքնամեկուսացման»:

digitised by A.R.A.R.@

ՆԱՏՕ-50

Իրադարձություններով հղի Ապրիլի 24

«Ազգի» երեկվա եւ այսօրվա համարում «Կալիֆոռնիա կուրիեր» շաբաթաթերթի խմբագիր Հարութ Սասունյանն առաջիկա Ապրիլի 24-ին Հայաստանի, Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի նախագահների Վաշինգտոն կատարելիք այցելության առթիվ արծարծում է հայ-թուրք եւ Հայաստան-Ադրբեջան հարաբերությունների հարցը, որոշ մանրամասներ հաղորդելով Մ. Նահանգներում Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի կողմից համախմբված հակահայ հզոր լոբբիի եւ ընդհանրապես թուրքական քարոզչական մեքենայի գործունեության, դրան հակադրվելու մեր հնարավորությունների մասին: Ամերիկահայ լրագրողը, սակայն, հարեւանցի է անդրադառնում Ռոբերտ Քոչարյանի, Սուլեյման Դեմիրելի եւ Հեյդար Ալիեւի Ապրիլի 24-ին Վաշինգտոնում համատեղ գտնվելու փաստին, հավանաբար որպես բոլորին ծանոթ տեղեկության: Նա թերեւս չգիտի, որ նման կարեւոր փաստի մասին Հայաստանի զանգվածային լրատվամիջոցները միայն իր հրապարակումից են տեղեկանում: Ինչեւէ:

Նկատի ունենալով, որ վաշինգտոնյան այդ հավաքը Հայաստանի համար կարեւոր եւ խնդրահարույց իրադարձություն դառնալու բոլոր հնարավորություններն ունի, հետաքրքրվեցինք եւ մեզ հաջողվեց արդեն Երեւանում հաստատել, որ, իրոք, հանրապետության նախագահն ապրիլի 23-ին մեկնելու է Վաշինգտոն՝ հաջորդ օրը ներկա գտնվելու ՆԱՏՕ-ի 50-ամյակին նվիրված հանդիսություններին: Ընդարձակված եւ ընդարձակվող այդ կազմակերպության 50-ամյակին մասնակցելու են նաեւ անդամ, կիսանդամ եւ ոչ անդամ բազմաթիվ ուրիշ երկրների ղեկավարներ, այդ թվում՝ Դեմիրելը եւ Ալիեւը: Սակայն մեզ չհաջողվեց պարզել, թե նախատեսվո՞ւմ են հանդիպումներ վերջիններիս եւ Հայաստանի նախագահի միջեւ Մ. Նահանգների մայրաքաղաքում: Հետեւաբար ազատ ենք ենթադրելու, որ այս ամսվա առաջին օրը Մ. Նահանգների դեսպանի միջոցով Ռ. Քոչարյանին փոխանցված՝ պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթի ուղերձը (ի դեպ, Երեւանում արեւմտյան մի դիվանագետ վերջերս իր զարմանքն էր հայտնում այդ առթիվ եւ նշում, որ դիվանագիտական պրոտոկոլում ընդունված չէ, որ մի երկրի նախարարն ուղերձ հղի մեկ այլ երկրի նախագահին) գուցե թե նման հանդիպման առաջարկ էր բովանդակում, մանավանդ որ մարտի սկզբներին նույն Մ. Օլբրայթը մեկ այլ ուղերձ էր հղել Ադրբեջանի նախագահին: Կարելի է ենթադրել նաեւ, որ այդ տոնակատարությունների համընկնումն Ապրիլի 24-ի հետ, լուրջ երկմտանքների առիթ տված պետք է լինի ՀՀ նախագահին՝ մասնակցության հրավերն ընդունելիս:

Այո, քաղաքականությունը հաճախ ընտրություն է վատի եւ վատթարագույնի միջեւ: Եվ եթե լոբբիստական մեծ նախապատրաստություններ տեսած Դեմիրել-Ալիեւ զույգին հայ-հույն-քուրդ մեծ մարտահրավերն է սպասում Վաշինգտոնում (չմոռանանք, որ ապրիլի 24-ին տեղի է ունենալու Աբդուլահ Օջալանի մասնակցությամբ առաջին դատական նիստը), ապա միանշանակ ու հեշտ չի լինելու նաեւ իրավիճակը Ռ. Քոչարյանի համար:

Հայ-հույն-քուրդ մեծ ցույցեր են սպասվում Դեմիրելի եւ Ալիեւի դեմ, եւ նրանց հետ նախագահ Քոչարյանի ջոկով, երեւոլ, թե զույգ-զույգ հնարավոր հանդիպումը սխալ կամ առնվազն շփոթ ընկալումների տեղիք է տալու ցուցարարների եւ ոչ ցուցարարների մոտ: Գուցե ա՞յդ է նպատակն արդեն Մադլեն Օլբրայթի:

Հ. Ա.

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ընթերցելով թուրքական աղբյուրները

Ամեն շաբաթ հարյուրավոր հոդվածներ են ձեռքս անցնում՝ ամենաձանձրալիներից մինչեւ ամենահետաքրքրականները: Այսօր ցանկանում եմ ներկայացնել հատվածներ դրանցից:

«Երեւանը պետք է հասկանա, որ իր լավագույն պաշտպանը ոչ Եվրոպան է, ոչ էլ Միացյալ Նահանգները, այլ Թուրքիան: Մենք այնտեղ ենք, մոտիկ, եւ Հայաստանն էլ մեր կենցաղի մի մասն է»: Այս անհեթեթ արտահայտությունը պատկանում է թուրքական խորհրդարանի արտաքին քաղաքականության հանձնախմբի նախագահ Բյուլենթ Աքարջալիին, մեջբերել է «Ազատ Եվրոպա» ռադիոկայանի աշխատակից Ջոլիոն Նեյջիլը:

Նեյջիլը նաեւ մեջբերել է Բոսֆորի համալսարանի հասարակագիտության պրոֆ. Նիլուֆեր Գոոլի խոսքերը, թե թուրքերը պետք է ընդունեն, որ «ահավոր մի բան է կատարվել այնտեղ անցյալում»:

«Վաշինգտոն թայմսը» մեջբերել է Միացյալ Նահանգներում թուրք դեսպան Բաքի Իլկինի հետեւյալ խոսքերը. «Հայաստանը արտաքին ելք չունեցող փոքրիկ երկիր է, որն իր ծանրակշիռ խնդիրներով Թուրքիայի կարիքն ավելի շատ ունի, քան Թուրքիան նրա»: Թուրքերի հարգարժան ներկայացուցիչը չի հասկանում, որ եթե Հայաստանն իրոք ժամանակավորապես զուրկ է նյութական որոշ բարիքներից, Թուրքիայի վատթարագույն խնդիրն այն է, որ ամբողջ աշխարհում ճանաչված է որպես «սարսափելի» ու «սարսափազդու»: Այնպես որ Թուրքիան շատ ավելի կարիքն ունի Հայաստանի, քան վերջինս՝ նրա: Միայն Հայաստանը կարող է նրա իմիջը փոխել եւ շնորհել նրան այն հանգամանքը, որ նա ակնկալում է աշխարհից, բայց դա միայն այն դեպքում, երբ ճանաչի Հայոց ցեղասպանությունը եւ համապատասխանաբար արքագրի իր դիրքորոշումը:

Թուրքական «Սաբահ» թերթը հայտնում է, որ Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը ապրիլի 23-24-ին Վաշինգտոն այցելելով, անձամբ է բացելու թուրքական նոր դեսպանատունը: Ըստ «Սաբահի», դեսպանատան նոր շենքի կառուցումն սկսվել է դեռ 1986-ին, բայց կասեցվել է 1995-ին նախագծային որոշ առարկությունների պատճառով: Դեսպանատան շենքի արժեքը կազմում է 13 մլն դոլար: Դեմիրելը նաեւ մասնակցելու է (տեղական այլ գործիչների հետ, որոնց թվում՝ Քոչարյանն ու Ալիեւը) ՆԱՏՕ-ի 50-ամյակին նվիրված տոնակատարություններին: Ալիեւը այնուհետեւ մեկնելու է Լոս Անջելես՝ մասնակցելու Ադրբեջանում ներդրումներ կատարելու վերաբերյալ միջազգային մի կոնֆերանսի: Սա հրաշալի առիթ է հայերիս համար բողոքի ցույցեր կազմակերպելու ինչպես Վաշինգտոնում, այնպես էլ Լոս Անջելեսում:

Օդուայերի վաշինգտոնյան զեկուցագիրը նշում է, որ Թուրքիան 1 մլն դոլար է վճարել վաշինգտոնյան ուժեղագույն «Պատոն Բոգս» ֆիրմային 1998-ի երկրորդ կեսում Թուրքիայի օգտին քարոզչություն կատարելու համար: Գումարի դիմաց «Պատոն Բոգսը» մաքուր ու անբիծ է ներկայացրել Թուրքիայում մարդու իրավունքների կացությունը, առաջնորդել է Թուրքիայում ներդրումներ կատարելու արշավը եւ թուրքական ուսումնասիրությունների կենտրոններ հաստատել ամերիկյան մի շարք համալսարաններում: ABC-TV-ի Կոքի Ռոբերտսը «քույրն» է «Պատոն Բոգսի», իսկ նրանց «մայրը» Վաշինգտոնում Միացյալ Նահանգների դեսպանն է:

Տարիներ շարունակ Հայ դատի երեք կարեւորագույն կետերը ամերիկացիներին բացատրելուց հետո պարզվում է, որ մեզ հաջողվել է ամերիկաբնակ թուրքերին էլ որոշ բան սովորեցնել: Թուրքական «Միլիեթ» թերթի հաղորդումների համաձայն, «Ամերիկաթուրք ասոցիացիաների ասամբլեայի» պատվիրակությունը վերջերս թերթի Ստամբուլի գրասենյակ է այցելել, եւ այնտեղ այդ հաստատության նախագահ Թամեր Աչիքալինն ասել է, որ հայերը ոչ թե երեք, այլ չորս նպատակ ունեն. վերածնունդ (ազգայնականության), ճանաչում (ցեղասպանության), փոխհատուցում (նյութական եւ բարոյական կորստի դիմաց) եւ «ներգաղթ» (դեպի Արեւելյան Անատոլիա): Եթե հաշվի առնենք, որ Հայ դատի կարեւորագույն նպատակները առաջին երեքն են միայն, ապա պետք է պրն Աչիքալինին «գերազանց+» նշանակել իր դասը լավ սովորած լինելու համար:

Հալուկ Շահին անունով մի թուրք հեռուստալրագրող «Նոր հեռանկարներ» (Nev Perspectives) եռամսյա պարբերականում գրում է Թուրքիայի հեղինակության վրա «Կեսգիշերային ճեպընթացը» հայտնի ֆիլմի գործած աղետաբեր ազդեցության մասին:

«Հոլիվուդյան այդ անիծյալ ժապավենը անցած քսան տարիների ընթացքում բազում տառապանքներ է պարգեւել միլիոնավոր համաքաղաքացիներիս: Վնասը մեծ է եւ երկարատեւ: Թուրքիան ամենահզոր բանակն ունի Միջին Արեւելքում, բայց փաստորեն անզոր է նման կեղծ մի հարձակման դիմաց, որն ավելի արժի, քան ռմբակոծությունը: 20 տարի անց ռումբերը դեռ տեղում են մեզ վրա», գրում է նա, կենդանացնելով բոլորի հիշողության մեջ այդ եզակի ֆիլմի սարսափելի տեսարանները՝ կապված թուրքական բանտում մի ամերիկացու փորձության հետ: Շահինը մեծ ծառայություն է մատուցում մեզ, հիշեցնելով, որ մենք պետք եղած չափով չենք օգտագործել այդ ֆիլմը Թուրքիայի հետ մեր պայքարում: Նրանք միլիոններ են ծախսում աղավաղելու մեր պատմությունը, իսկ երբ իրականությունն արտացոլող մի ֆիլմ է նկարահանվում, նրանք տակնուվրա են անում աշխարհն իրենց բարձրաձայն գոչյուններով:

Երեւի թե մենք պետք է այդ ֆիլմը ցուցադրենք ամեն ապրիլի 24-ի օրը մեր բոլոր հայկական գաղութներում եւ հրավիրենք մեր օտար գործընկերներին ու հարեւաններին: Միացյալ Նահանգների մեծ քաղաքներում գործող հայկական հեռուստակայանները կարող են նաեւ ավելի հաճախակի ցուցադրել այդ ֆիլմը իրենց ծրագրերում, հակադրվելու համար Թուրքիայի քարոզչությանը: Եվ մեր օրերում ամերիկացի երիտասարդի հանդեպ ցուցաբերված դաժան վերաբերմունքը թուրքական բանտում գուցե օգնի մեր ամերիկացի ընկերներին հասկանալու եւ ավելի ճիշտ գնահատելու 1915 թվին անմեղ հայերի նկատմամբ կատարվածը:

ՀԱՐՈՒԹ ՍԱՍՈՒՆՅԱՆ
«Կալիֆոռնիա կուրիեր»

«Ողջակի ժառանգորդուհի՞ն», թե՞ իրական ժառանգները

Տոհմական կամ ընտանեկան ժառանգություններ վերականգնելը մեր հանրապետությունում այնքան էլ ընդունված չէ, մանավանդ, եթե տասնամյակների վաղեմություն ունեն: Վերջերս, սակայն, դատարաններում նման քաղհայցեր հաճախակի են լսվում: Մեկը Էջմիածնի կաթողիկոսարանից պահանջում է վերադարձնել իրենց ընտանիքին պատկանող ոսկեղենը, որը վեհարանին ի պահ է տրվել 1915 թվականին, մյուսը պահանջում է վերադարձնել «կուլակաթափ եղած» պապի այգին, մեկ ուրիշը ցանկանում է հայրական ունեցվածքի ժառանգորդ ճանաչվել եւ այլն: Հասարակության մեծամասնության համար՝ առայժմ որքան էլ խորթ է տարիների հեռավորությունից նմանաբնույթ հարցերին անդրադառնալը, այնուամենայնիվ, քաղաքացիական նոր օրենսգիրքը, իրավական հիմնավորումների դեպքում, այդպիսի հայցապահանջները բավարարելու լիարժեք հնարավորություն է ընձեռում:

Համանման մի հարցի է անդրադարձել «Նովոյե վրեմյա» թերթը: Մարտի 4-ի համարում լույս է տեսել «Ողջակի ժառանգորդուհին» վերնագրով հրապարակումը՝ Երեւանի Այգեձոր եւ հարակից փողոցների մի խումբ բնակիչների ստորագրությամբ: Հրապարակման հեղինակները հանդես են գալիս 98 թ. դեկտեմբերի 2-ին Արաբկիրի ժողդատարանում լսված քաղհայցի դեմ, ըստ որի Այգեձորի 39 տան ժառանգորդ ու սեփականատեր են ճանաչվել Խաչիկ Եփրեմյանի երեք զավակները: Ստորագրյալները կասկածի են ենթարկում դատարանի որոշման օրինականությունը եւ դիմում են իրավապաշտպան կազմակերպություններին ու քաղաքական կառույցներին անտարբեր չմնալ Սվետլանա Եփրեմյանի ընտանիքի ճակատագրի հանդեպ: Խոստովանենք, որ նման հրապարակման համար հիմք է հանդիսացել նաեւ դատարանի կորված հեղինակությունը, որի ընդունած որոշումներն ու վճիռները միանշանակ չեն ընկալվում:

Նշենք նաեւ, որ հրապարակումը զերծ չէ փաստաթղթային խեղաթյուրումներից: Մասնավորապես, դատական փաստաթղթերում առկա է Երքաղխորհրդի 49 թ. մարտի 22-ի որոշումը, որով որոշվում է Բաղրամյան 310 հողամասը հատկացնել Երգէսի ինժեներ Խաչիկ Եփրեմյանին անհատական կարգով բնակարան կառուցելու համար (ներկայումս Այգեձորի 39): Այս փաստն անուղղակիորեն հաստատում է նաեւ Խ. Եփրեմյանի եղբայրը, սակայն «անէական» թվական խեղաթյուրումով 49 թ.-ի փոխարեն նշելով 47 թվական:

Ըստ հիշատակված փաստաթղթի, 26 կոմիսարների շրջանի ժողդատարանը լսել է Այգեձորի 39 հասցեում գտնվող տունը պետականացնելու հայցը Խաչիկ Եփրեմյանի եղբոր՝ Անուշավան Եփրեմյանի, պետության ունեցած 6576 ռուբլու պարտքի դիմաց: Անուշավան Եփրեմյանն առարկել է դատարանին հայտնելով, որ հողամասը 49 թ. Երգէսը հատկացրել է իր հանգուցյալ եղբորը Խաչիկ Եփրեմյանին, որը միաժամանակ 10 հազար ռուբլի վարկ է ստացել տուն կառուցելու համար եւ մարել է ամբողջովին: Եղբոր թույլտվությամբ Ա. Եփրեմյանը ընտանիքով զբաղեցնում է նրա տունը, որովհետեւ մինչ այդ մասնավոր վարձակալությամբ էր ապրում: Ա. Եփրեմյանը հավաստում է, որ հետագայում ինքը [illegible] նյակի կառուցման աշխատանքներին ֆիզիկական աշխատանքով եւ ոչ թե դրամական միջոցներով:

Այնուհետեւ ժողդատարանն արձանագրում է. «Դատաքննությամբ, կողմերի եւ վկաների ցուցմունքներով հաստատված է, որ իրոք վիճելի տան հողամասը հատկացվել է պատասխանողի եղբորը՝ Խաչիկ Եփրեմյանին Երգէսի կողմից, սակայն նկատի ունենալով, որ Ա. Եփրեմյանն իր ֆիզիկական աշխատանքով մասնակցել է շենքի կառուցմանը եւ կատարել է հողային ռենտայի ու մյուս վճարումները, նրան ճանաչել է համասեփականատեր 1/2 մասի համար»: Հետաքրքիր է, որ Ա. Եփրեմյանը ձեռքին ունենալով այդ փաստաթուղթը, 25 տարի շարունակ, մինչեւ իր մահը 92 թ., այդ վճիռը չի ներկայացրել կատարման: Նրա մահից հետո հոգեզավակը՝ Սվետլանա Եփրեմյանը նույնպես վճիռը կատարման չի ներկայացրել, իր ասելով, բազմազբաղ լինելով:

Խաչիկ Եփրեմյանի զավակները նույնպես դատարանում չեն հերքել, որ իրենց հոր առաջարկով հորեղբայրը բնակվել է Այգեձորի 39 հասցեում, սակայն 52 թվին, ոչ թե 47 թ., ինչպես պնդում է Սվետլանա Եփրեմյանը (հողամասը հատկացվել է 49 թվին): Հաստատել են նաեւ, որ շինարարական աշխատանքներին, ի թիվս այլոց, մասնակցել է նաեւ Ա. Եփրեմյանը: 1960 թ. հանկարծամահ է եղել իրենց հայրը՝ 66-69 թթ. հորեղբայրն իրենց տարել է նոտարական գրասենյակ՝ տունն իրենց անվամբ ձեւակերպելու համար: Սակայն եղբոր քաղաքից բացակայելու պատճառով նոտարը չի ձեւակերպել եւ հայտնել է՝ եթե դատարան չեն դիմել ժառանգությունից հրաժարվելու համար, ապա այն համարվում է ընդունված: Իրենց հայրը մահվանից առաջ հասցրել էր տունը գրանցել միայն անշարժ գույքի կադաստրում եւ մինչեւ օրս այն ձեւակերպված չէ: (Արաբկիրի ժողդատարանի վճռից հետո տունը նոր հասցե ունի՝ 39/1, եւ Խաչիկ Եփրեմյանի զավակներից մեկը գրանցվել է այդ հասցեում):

Արաբկիրի ժողդատարանը մերժել է Սվետլանա Եփրեմյանի դիմումը դատարանի 67 թ. վճռի կատարողական ժամկետը վերականգնելու եւ ժառանգությունն ընդունելու փաստը հաստատելու պահանջի մասին «անհիմն լինելու պատճառով»: Դատարանը բավարարել է Խաչիկ Եփրեմյանի զավակների հայցը՝ նրանց ճանաչելով վիճելի տան սեփականատեր: Նշված հասցեում փաստացի բնակվող Սվետլանա Եփրեմյանը բողոքարկել է դատարանի վճիռը, սակայն ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքային ու տնտեսական գործերով պալատի 98 թ. դեկտեմբերի 25-ի որոշմամբ թողնվել է անփոփոխ:

Ժառանգորդները, սակայն, չեն շտապում տիրանալ հայրական ունեցվածքին, մանավանդ որ Սվետլանա Եփրեմյանն իր պայքարը երրորդ իշխանությունից տեղափոխել է չորրորդ իշխանություն, ուր իրեն ահաբեկելու մասին հայտարարություններ է անում: Իսկ ժառանգորդներին չի հրապուրում «զավթիչի» ու «ահաբեկչի» կերպարանքով հասարակությանը ներկայանալը եւ դատարանի վճռից առավել կարեւորում են ճշմարտությունը շրջապատին հասցնելը: Իսկ մենք կշարունակենք հետեւել դեպքերի ընթացքին եւ հույսով ենք, որ Խ. Եփրեմյանի զավակներն անհոգի վերաբերմունք չեն դրսեւորի Ա. Եփրեմյանի ընտանիքին փողոցում թողնելով:

Ս. Պ.

digitised by A.R.A.R.@

Հայերը Հունաստանում

Յունաստանում հայերը զանգվածային բնակություն սկսել են հաստատել V-VI դդ.: Դեռեւս 1919-ին Յայաստանի առաջին հանրապետություն են ժամանել հունական դեսպանական պատվիրակություններ, հանդիպումներ ունեցել կաթողիկոսարանում, հայկական առաջին խորհրդարանում, կառավարությունում, հաստատվել են ռազմական, քաղաքական, տնտեսական, դիվանագիտական հարաբերություններ:

Այսօր, պաշտոնական տվյալներով, 12 հազար հայեր են բնակվում Յունաստանում, իսկ ոչ պաշտոնական թվերով՝ հավելած վերջին տարիների արտագաղթը՝ 20 հազարից ավելի:

Ներկայումս Յունաստանում գործում են հայկական դպրոցներ, ուսումնական հաստատություններ, եկեղեցական կազմակերպություններ, կանանց միություններ: Յայերը Յունաստանում զբաղվում են առեւտրով, արհեստով, արտադրությամբ: 1998-ի ապրիլի 2-ից մինչեւ հունիսի 30-ը Աթենի «Մեղարոն», կենտրոնական համերգասրահում ներկայացվեց «Յայկական գանձեր» ցուցահանդեսը: Յայ-հունական մշակութային պատմության մեջ սա խորհրդանշական իրադարձություն էր, ինչպես նաեւ հայ երաժշտական արվեստը ներկայացնող միջոցառումները մեծ ներդրում ունեցան Յայաստան-Յունաստան մշակութային հոգեւոր կապերում: Յունաստանում պարբերաբար տեղի են ունենում հայկական մշակույթը ներկայացնող բազմաթիվ այլ միջոցառումներ, որոնց մասնակցում է նաեւ հունահայ համայնքը: Սակայն համագործակցությունը հիմնականում միակողմանի բնույթ է կրում:

Հույները Հայաստանում

Յայաստանում ներկայումս բնակվում է մոտ 5 հազարանոց հունական համայնք, որը մասնակցում է երկրի հասարակական կյանքին, վայելում Յայաստանի իշխանությունների բարյացակամ վերաբերմունքը: Յունաստանը Յայաստանի անկախությունը ճանաչել է 1991 թ. դեկտեմբերի 31-ին: Դիվանագիտական հարաբերություններ են հաստատվել 1992-ի հունվարի 20-ին: Այդ ժամանակահատվածից մինչ օրս ՅՅ-ի եւ Յունաստանի կառավարությունների միջեւ ստորագրվել են ամենատարբեր ոլորտներին առնչվող համաձայնագրեր, այդ թվում՝ առեւտրատնտեսական, արդյունաբերական, տեխնիկական, մշակութային, գիտական, ներդրումների պաշտպանության եւ խրախուսման:

Յայաստանի եւ Յունաստանի միջեւ առեւտրատնտեսական հարաբերությունները կանոնակարգելու նպատակով գործում է հայ-հունական տնտեսական, արդյունաբերական եւ գիտատեխնիկական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով: Երկու երկրները համագործակցում են նաեւ ՆԱՏՕ-ի «Գործընկերություն հանուն խաղաղության» ծրագրի շրջանակներում: Յունաստանի կառավարությունը բազմաթիվ կարճատեւ եւ երկարատեւ կրթաթոշակներ է տրամադրում ՅՅ քաղաքացիներին՝ տարբեր բնագավառներում հունական կրթական հաստատություններում ուսանելու նպատակով: Իր հերթին Յայաստանը յուրաքանչյուր տարի սահմանափակ թվով կրթաթոշակներ է տրամադրում Յունաստանի քաղաքացիներին: Յայաստանում գործում են հունական մասնագիտացված երեք դպրոցներ: Նախատեսվում է այս օրերին Երեւանի պետական համալսարանում Յունաստանի աջակցությամբ բացել հունական մշակութային կենտրոն, ուր ուսանողները կուսումնասիրեն հին եւ արդի հունարենը, հունական պատմությունը գրականությունը եւ արվեստը:

Յայաստանում տարիներ ի վեր գործող հայ-հունական միությունն ամեն տարի, չխախտելով ավանդույթը, տոնում է Յունաստանի անկախության օրը՝ Օրխիի տոնը (1940-ի հոկտեմբերի 27-28-ին հույները ապստամբություն բարձրացրին իտալական ֆաշիզմի դեմ): Ընկերությունն ամեն տարի մայիսի 19-ին հիշատակում է նաեւ Պոնտոսի հույների ցեղասպանությունը, ամեն ամիս անցկացվում են դասախոսություններ՝ նվիրված բյուզանդական, հին հունական մշակույթին, հին եւ արդի գրականությանը, առաջիկայում կազմակերպվելու են պատմական, քաղաքական, մշակութային գիտաժողովներ: Յայ ուսանողներն ամառային արձակուրդներին մեկամսյա կուրսերով կուսանեն Յունաստանում:

1998-ի օգոստոսի 20-ին Յայաստանում Յունաստանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Յակոբոս Սոֆտեղինը ավարտեց իր առաքելությունը: Ներկայումս Յունաստանը Յայաստանում ներկայացնում է Պանայոտիս Զոգրաֆոսը: Պատրաստվում են ՅՅ-ի եւ Յունաստանի միջեւ ստորագրության քրեական եւ քաղաքացիական գործերով իրավական օգնության, եկամուտների եւ գույքի կրկնակի հարկումից խուսափելու, դիվանագիտական եւ ծառայողական անձնագրեր կրողների մուտքի արտոնագրերի վերացման համաձայնագրեր:

ԱՐԱՔՍ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

ԲԱՐԵԿԱՄ ԵՐԿՐՆԵՐ

Հունաստանը տոնում է իր ազգային տոնը

Այսօր Հունաստանի ազգային տոնն է: 1821 թ. մարտի 25-ին սկսվեց հույն ժողովրդի ազատագրական պայքարը թուրքական լծի դեմ, որն անցավ մի քանի փուլերով: 1827-ին առաջին անգամ եվրոպական տերությունները ճանաչեցին Հունաստանի կիսանկախ պետությունը, իսկ 1830-ին միջին եւ հարավային Հունաստանը հռչակվեց անկախ պետություն: 1832-1924 թթ. Հունաստանում հաստատված էին միապետական կարգեր: Միապետական Հունաստանն անգամ չմասնակցեց Առաջին համաշխարհային պատերազմին եւ միայն 1917 թ. հունիսին ներգրավվելով պատերազմում, երկիրը կանգնեց ֆինանսական ճգնաժամի, սովի, տնտեսության քայքայման եզրին: 1920-ին կրկին Հունաստան-Թուրքիա ծագած պատերազմում Թուրքիան ստանալով օտարերկրյա տերությունների քաղաքական եւ նյութական օգնությունը, պարտության մատնեց հունական բանակին եւ գրավեց Իզմիրը: 1.5 մլն հույներ ստիպված եղան թողնել հազարամյակներով զբաղեցրած հայրենիքը եւ ներգաղթել Բալկանյան Հունաստան: Այդ ժամանակաշրջանում հույներն ապաստան տվեցին նաեւ տեղահան եղած տասյակ-հազարավոր հայերի: 1924 թ. մարտի 25-ին սահմանադիր ազգային ժողովը Հունաստանը հռչակեց հանրապետություն:

Միջազգային

Ռուսաստանը եւ Հնդկաստանը ռազմավարական գործակցության հռչակագիր են ստորագրելու

ՄՈՍԿՎԱ, 24 ՄԱՐՏ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Ռուսաստանը եւ Յնդկաստանն այս տարի հռչակագիր են ստորագրելու ռազմավարական գործակցության մասին: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, տվյալ փաստաթղթի ստորագրման նկատմամբ հնդկական կողմի սկզբունքային պատրաստակամությունը հավաստվեց Ռուսաստանի Պաշտպանության պաշտպանության նախարար Իգոր Սերգեեւի երեքշաբթի օրը Յնդկաստանում ավարտված պաշտոնական այցի ընթացքում:

Ինչպես Մոսկվա վերադառնալուց հետո լրագրողներին հայտարարեց նախարարը, «ռուսաստանա-հնդկական ռազմական եւ ռազմատեխնիկական համագործակցության բոլոր խնդիրների առնչությամբ գտնվեցին համընդհանուր լուծումներ, փոխադարձաբար ընդունելի լուծումներ»: Նրա գնահատմամբ, ռուսաստանա-հնդկական ռազմական համագործակցության զարգացման համար դրական ֆոն է հանդիսանում միջազգային անվտանգության կարեւորագույն հիմնախնդիրների նկատմամբ կողմերի մոտեցումների լիակատար համընկնումը կամ մոտիկությունը»: Նրա խոսքերով, բանակցությունների ընթացքում նշվեց երկու երկրների մոտեցումների նմանությունը ՆԱՏՕ-ի ընդարձակման հիմնախնդրի, հակահրթիռային պաշտպանության 1972 թվականի պայմանագրից դուրս գալու ԱՄՆ-ի փորձերի, Կոսովոյի, Աֆղանստանի հիմնախնդիրների նկատմամբ:

Մոսկվան եւ Դելին, ընդգծեց Իգոր Սերգեեւը, «հանդես են գալիս բազմաբեւեռ աշխարհի կառուցելու օգտին»:

Չեխերը մեղադրում են Շվարցկոպֆին

Այս օրերին, երբ Յունգարիան, Լեհաստանը եւ Չեխիան տոնում են ՆԱՏՕ-ին իրենց անդամակցությունը, Պրահայի հրատարակիչներից մեկը մի զարմանալի գիրք է լույս ընծայել, որի հեղինակները լուրջ մեղադրանքներ են ներկայացնում ամերիկացի գեներալ Նորման Շվարցկոպֆին: Վերջինս 1991 թ. Պարսից ծոցի պատերազմի ժամանակ դաշնակից զորքերի գլխավոր հրամանատարն էր: Այն ժամանակ

Չեխոսլովակիան 200 մարդուց բաղկացած զումարտակ էր ուղարկել, որը մասնագիտացած էր քիմիական ու կենսաբանական զենքերի բացահայտման գործում: Ինչպես տեղեկացնում է «Պուեն» հանդեսը, գրքի հեղինակներն են մի չեխ լրագրող եւ չեխական հիշյալ զումարտակի նախկին հրամանատարը: Երկուսն էլ Շվարցկոպֆին մեղադրում են այն բանում, որ նա զինվորներից թաքցրել է չեխական զումարտակի բացահայտումները: Մասնավորապես, չեխերը բացահայտել էին, որ Քուվեյթի եւ Սաուդյան Արաբիայի սահմանամերձ գոտում առկա է քիմիական զարին թունավոր գազ: Մինչդեռ Շվարցկոպֆը զինվորներին չէր հրամայել պաշտպանական միջոցներ օգտագործել: «Նյու Յորք թայմսում» այս տվյալների հրապարակումից հետո Շվարցկոպֆը չեխական բանակի պատասխանատուների վրա ճնշում էր գործադրել գրքի հեղինակներին լռեցնելու նպատակով: Պարսից ծոցի պատերազմի մասնակից հարյուրավոր ամերիկացի զինվորներ այսօր տառապում են լուրջ հիվանդություններով, այդ թվում՝ քաղցկեղով: Տուժածներից ոմանք արդեն դիմել են ԱՄՆ-ի արդարադատության մարմիններին:

Պ. Բ.

Քաղաքականության շահարկում ուխտագնացության թեմաներով

Մարտի 19-ին շուրջ 18 հազար իրաքցի ուխտագնացներ էին կուտակվել սաուդա-իրաքյան սահմանագլխի Արառ անցակետի մոտ: Սկզբում նրանք պահանջում էին մտնել թագավորություն այնտեղի իսլամական սրբավայրերում իրենց կրոնական պարտավորությունները կատարելու նպատակով: Սաուդյան Արաբիայի թագավոր Ֆահդը գլխի ընկնելով նախագահ Սադդամ Հուսեյնի հնարավոր խորամանկությունը, ոչ միայն արտոնեց նրանց մուտքը, այլեւ խոստացավ հոգալ բոլոր ծախսերը: Կարճ ժամանակ անց իրաքցի հաջիներն իրենց 400 ավտոբուսներով վերադարձան սաուդյան հողերից պատճառաբանելով, թե ուզում են հոգալ իրենց ծախսերը Միավորված Ազգերի կողմից սառեցված իրաքյան գումարներից, ինչը մերժել էին սաուդյան իշխանությունները: Ահա այս հողի վրա սրվեցին առանց այդ էլ խիստ լարված իրաքա-սաուդյան հարաբերությունները: Այս թեմային է անդրադառնում ստորեւ զետեղված վերլուծական նյութը, որի հեղինակին դոկտ. Ղասան Սալամեին ծանոթ են «Ազգի» ընթերցողները: Նյութը հեռարձակվել է մարտի 20-ին, «Մոնտե Կառլո» (RMC) ռադիոկայանով:

Ս. Մ.

Երանի թե տարվա բոլոր ամիսները լինեին Մեծ սրբազան (Մեքքա) ուխտագնացության ամիսներ, քանզի ներողամտության ու հաշտության զգացմունքները գերիշխեին հակադրվելու եւ հակակրանքի կրքերին, քանզի ուխտագնացների (հաջիների) դժվարությունները առաջացնեին իշխանավորների ուշադրությունը՝ բացելով նրանց առատաձեռնությունը, քանզի փոխադարձ ատելությունը որոշ չափով նվազեր: Սակայն, ուխտագնացության ժամանակաշրջանը միշտ էլ զունավորվել է քաղաքականության երանգներով: Մինչեւ մոտիկ անցյալն անգամ դա մի հնարավորություն էր՝ իրանական հեղափոխական ոգին ցուցադրելու, եւ Քաաբայի պատասխանատուների համար առիթ՝ այդ հեղափոխական ալիքների հանդեպ իրենց մերժումը հայտնելու: Այսօր ուխտագնացության սեզոնը վերածվել է մի ժամկետի՝ իսլամական երկրներին պարտադրված անարդար էմբարգոն խախտելու համար, որոնցից է, օրինակ, Լիբիան, որն իր հաջիներին ինքնաթիռով ուղարկեց՝ չնայած շրջափակմանը, եւ Իրաքը, որի ուխտագնացների մի մասն արգելված օդանավով մեկնեց, իսկ մեծ մասը հավաքվեց սաուդյան Արառ անցակետի մոտ:

Ժխտման ու հաստատման, Իրաքի շփոթմունքի եւ ՍԱԿ-ի լռության, մեկնելու եւ վերադառնալու որոշումների միջեւ, կրոնական մակարդակը գտնվում է այնպիսի աստիճանի վրա, որը չեն նկատել ՍԱԿ-ի բանաձեւերը, ոչ էլ ամերիկյան քաղաքականությունը, որը խցկված է մահմեդականների զգացմունքները չգրգռելու ցանկության եւ պատժամիջոցներին ավելի դիմակայելու առիթից Իրաքին զրկելու միտման միջեւ: Եթե նրանք իրենց ծգնաժամի համար ելք ցանկանան՝ կգտնեն: Բայց ո՞վ ասաց, որ դա ուխտագնացության եւ հաջիների հարց է, դա քաղաքականության եւ աղմուկի հիմնահարց է, մարտահրավեր եւ հակամարտահրավեր է այդ տարածքում, որը շռայլելուց զերծ է մնում ՍԱԿ-ը, եւ ուր գործում են կրոնական դրդմանները: Զգայուն մի տարածք, որին պետությունների քաղաքականությունները մոտենում են վտանգի դեպքում միայն, եւ որին իշխանավորները զգուշությամբ են հպվում: Ելքերը շատ են եւ միջնորդները պատրաստ, ինչպես երեկ՝ Արաբական լիգայի սրահներում եւ կուլիսներում՝ համաձայնողականության, բեւեռային ու լեզվական, նվազագույն սահմանը փրկելու համար: Սակայն այս տեսակի կեղծ համաձայնությունը ժամանակավրեպ է թերեւս, քանզի գտնվում ենք այնպիսի ժամանակում, ուր տեղական հանգուցալուծումներով ընթանալը թույլ է եւ սեւերես դուրս չգալը քիչ է: Ըստ էության, մենք մտել ենք պատժամիջոցների եւ դրա բոլոր միջոցառումների սկզբունքը դիմակայելու ժամանակաշրջան, որը թերեւս կտանի դրանց իսկական վերացմանը, կամ էլ՝ նորանոր սարսափների:

Քրդական հարց. 84 տարի անց ոչինչ չի փոխվել

Ֆրանսիական «Մարիան» շաբաթաթերթում Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի արտաքին հարցերի հանձնախմբի նախագահ Ջեկ Լանգն անդրադարձել է Ֆրանսիայի արտաքին քաղաքականությանը եւ շեշտել մարդկային իրավունքների պաշտպանության հարցերում պետք է լինել ավելի համարձակ ու խստապահանջ, գրում է Փարիզի «Յառաջ» օրաթերթը: «Վերցրեք Թուրքիան, որն իրական ժողովրդավարական երկիր չէ, կանոնավորապես ծերբակալում է մարդկանց, չարչարում, գյուղեր է բնաջնջում եւ միաժամանակ Եվրոպայի դուռը բախում, գրել է նա ավելացնելով, չեմ հասկանում Ֆրանսիայի եւ եվրոպական երկրների բարյացակամությունը թուրք իշխանությունների նկատմամբ: Մեր պարտականությունն է ավելի կարեւոր դեր խաղալ քուրդ ժողովրդի իրավունքների եւ մշակույթի ճանաչման գործում: Երբ Օջալանը դեռ Իտալիայում էր, ես առաջարկեցի կլոր սեղանի շուրջ բանակցություններ կազմակերպել թուրք պաշտոնական անձերի եւ քրդական շարժումների ներկայացուցիչների միջեւ, սակայն, դժբախտաբար, լսող չեղավ»:

Մյուս կողմից, դարձյալ ըստ «Յառաջի», մարտի 2-ին խոսք առնելով Ազգային ժողովում, Ռոնի պատգամավոր Ժան Պոլ Բրեն ինքն էլ իր հերթին է քննադատել Ֆրանսիայի եւ Եվրոպայի վարած քաղաքականությունը քրդական հարցի վերաբերյալ: Յիշատակելով Թուրքիայում քրդերի կրած հալածանքների, քարուքանդ եղած 4000 գյուղերի, սպանված 4500 մտավորականների ու զինվորականների, ինչպես նաեւ տեղահանված 3 մլն բնակչության մասին, նա ավելացրել է. «Դիարբեքիր, Կարս, Էրզրում քաղաքները, որտեղ բնակչության մեծամասնությունը քուրդ է, պարում է բանակի լծի ներքո: Նրանց համար, ովքեր լսել են Յայկական ցեղասպանության վկայությունները, այս քաղաքների անունները տխուր հուշեր պետք է արթնացնեն, քանի որ այդ տեղերից են մեկնել տեղահանության քարավանները 1915 թ.: 84 տարի է անցել եւ թվում է, որ ոչինչ չի փոխվել փորձառության հանդեպ թուրք իշխանավորների վարվելակերպում», եզրակացրել է նա:

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

Վատիկանի հայկական գարունը

Գարունը հասած է արդէն Հռոմի բլուրներուն ու պարտէզներուն: Օրուան ընթացքին 20օ.ի շուրջ տատանող ջերմութիւն մը կանաչցած մարգերու եւ ծաղկած ծիլերու հետ մտերմութեան կը կանչէ: Չերկարի՞լ այդ մարգերուն վրայ, սպիտակ-վարդագոյն ոստերուն արանքէն դիտելու համար երկնքին հազուադէպ ամպերը:

Վատիկանի պարտէզները հազար խորհուրդ, հազար գաղտնիք թաղած իրենց լռութեամբ մասնաւորապէս հրաւիրող են գարնան շունչին ու գոյներուն: Եթէ չըլլան անոր մուտքին ու ելքին ամենայն լրջութեամբ հսկող, զունաւոր երիզներէ տափատներով, պաշտօնութեան գիրքերէն բերուած գլխարկներով հինաւուրց պահակները:

Վատիկանի սրտին վրայ, իրենց ոտքերուն տակ ու գլխուն վրայ փռուած գարունը չնշմարելու չափ այլ աշխարհի մը մէջ սուզուած երեք-չորս հայեր կան: Իրենց թեւերն ու միտքը մխրճած դարերու խորքը, լծուած են մեծ, լուրջ աշխատանքի մը: Նաեւ կը շտապեն: Պէտք է ստուգել Հայաստանէն, Իտալիոյ զանազան թանգարաններէն, Վատիկանի այս ու այն դիւանէն, պահեստէն, թանգարանէն, նաեւ այլ վայրերէ, մինչեւ Ս. Պետերսբուրգէն բերուած մատեաններ, նամակներ, քարտէզներ, կնիքներ, դրամներ, եւ այլն, դասաւորել զանոնք, յետոյ տեղաւորել մէկիկ-մէկիկ, ըստ նախապէս պատրաստուած ծրագրին:

Հռոմի ու Հայաստանի երկհազարամեայ յարաբերութիւնները պիտի պատմեն այդ բոլոր ցուցանմուշները, որոնք պիտի լեցնեն Սիքստինեան մեծ սրահը: Յատկապէս այդ յարաբերութիւններուն առնչութեամբ Վատիկանի մէջ պահուած գանձերուն ցուցադրութիւնը աննախադէպ բան կը համարուի, արդարեւ: Նաեւ նման ցուցահանդէսի մը համար այնքա՛ն եզակի արժէքի, իմաստի էր վայրի մը ապահովումը:

Ծայր աստիճան բարդ, միեւնոյն ատեն նուրբ, մեծի այդ գործին ծրագրումէն մինչեւ իրականացումը կապուած է գրեթէ միակ անձի մը՝ Արմէն-Կլօդ Սութաֆեանի երեւակայութեան, իմաստութեան, փորձառութեան, նաեւ յամառութեան հասնող վճռականութեան: Բաներ, որոնց նախորդ մէկտեղումին պանծալի արդիւնքը եղաւ Կիլիկիոյ նուիրուած Սորբոնի մասնաւոր ցուցահանդէսը (1993 հոկտեմբեր): Այս անգամ երկուհազարամեայ Հայաստանը կը ներկայանայ որպէս Հռոմէական մեծ կայսրութեան դաշնակիցը, գործակիցը, խօսակիցը:

Արմէն-Կլօդ Սութաֆեանի ամէնէն մօտիկ օժանդակները Փարիզէն ցուցահանդէսներու պատրաստութեան մասնագէտ Գեղամ Թորոսեանն ու Հայաստանի Վատիկանի դեսպանատան քարտուղարուհի Մարիամ Երեմեանն են: Նաեւ մէկ-երկու ուրիշներ: Արդէն հասած են հայաստանեան նմոյշները:

Բացումը տեղի կ՛ունենայ Յովհաննէս-Պօղոս Բ.ի, Ամենայն Հայոց ու Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսներուն՝ Գարեգին Ա ու Արամ Ա.ի, Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ Ռոբերտ Քոչարեանի, արտաքին գործերու, մշակոյթի նախարարներուն եւ պաշտօնական բազմաթիւ դէմքերու ներկայութեան:

Արդէն պատրաստութեան ընթացքին մէջ է ցուցահանդէսին մօտ 400 էջնոց հատորն ալ, ֆրանսերէն ու իտալերէն անջատ տարբերակներով: Հայաստան-Հռոմ յարաբերութիւններու զանազան շրջաններուն, նշելի հանգրուաններուն մասին մօտ հինգ տասնեակ մասնագէտներ հայ, ֆրանսացի, իտալացի, գրութիւններ ստորագրած են հոն: Տեղ տրուած է նաեւ աւելի քան 300 գունաւոր վերարտադրութիւններու, 26 քարտէզի եւ այլն:

Վատիկանի հայկական գարունէն բաժին մը ունենալու ձգտումը մեծ է ու խմբական յաջորդական այցեր կը կազմակերպուին: Հասկնալի է, որ Կիլիկիոյ, յետոյ Նանթի ցուցահանդէսով արծարծուած արդար հպարտութեան ալիքը նորոգուելու ծարաւը ունի:

ԱՐՓԻ ԹՈԹՈՅԵԱՆ,
«Յառաջ»

Ոսկեձայն երգիչը

Լիբանանից ստացված ծանր լուրը գուժեց, որ 1999 թ. փետրվարի 20-ին անժամանակ կյանքից հեռացավ նշանավոր երգիչ Արա Կիրակոսյանը:

Արա Կիրակոսյանը ծնվել է 1935 թ., Սասունից Հալեպ գաղթած Տիգրան Կիրակոսյանի ընտանիքում: Երաժշտական կրթությունը Ա. Կիրակոսյանը ստացել է Լիբանանի ազգային կոնսերվատորիայում:

Արա Կիրակոսյանի մուտքը հայ երգարվեստ եղավ շռնդալից: 1962 թ. արժանացավ Թեքեյան մշակութային միության Մեսրոպյան փառատոնի ոսկյա դափնեկրի կոչման: 1963 թ. Բեյրութում մեր ազգային մեծերից մեկը՝ Սիլվա Կապուտիկյանը, լսելով Ա. Կիրակոսյանին գրել է. «Երգիչը բարձրահասակ ու կարճեղ Արա Կիրակոսյանը բավական հեռու է բեմի վրա, սակայն դահլիճը լցվել է եւ ասես ուր որ է պիտի պայթի նրա ձայնից... Ամեն ինչ կա իսկական երգիչ լինելու համար՝ սքանչելի ձայն, երիտասարդություն, բեմական արտաքին: Կկարողանա՞ արդյոք գաղութահայ հողը սնել, հյութավորել ու մրգահամ ապահովել գարնանն այդքան խոստումնալից ծաղիկներ բացած այս ծառին»:

1962 թ. սկսած Ա. Կիրակոսյանն իր անվերապահ մասնակցությունն է բերել Միջին Արեւելքի երկրների բոլոր հայաշատ քաղաքներում կազմակերպված մշակութային ու կրթական միջոցառումներին եւ դարձել այդ շրջանի ամենասիրված հայ երգիչներից մեկը:

Ա. Կիրակոսյանն ակտիվ մասնակցություն է ունեցել Բեյրութում սկսված «Նոր սերունդ» մշակութային շարժմանը: Այդ շարժման նախաձեռնությամբ Բեյրութում բեմադրված Տիգրան Չուխաջյանի «Լեբլեբիջի» եւ «Զվարթ» օպերաներում Ա. Կիրակոսյանը երգել է գլխավոր դերերգերը: Նահր-Քելբում 1965 թ. կազմակերպված հայկական ժողովրդական երգի փառատոնում Ա. Կիրակոսյանն արժանացել է առաջին մրցանակի:

Որպես առաջին մենակատար Ա. Կիրակոսյանը մասնակցել է Լիսաբոնում 1965 թ. կազմակերպված ժողովրդական երգի փառատոնին: Նույն թվականին Բաալբեկում (Լիբանան) կազմակերպված միջազգային երգի փառատոնում Ա. Կիրակոսյանը եղել է հայկական երգի-պարի համույթի գլխավոր մենակատարը:

Լիրիկական տենոր Ա. Կիրակոսյանը մեծ հաջողությամբ արիաներ է կատարել իտալական «Տոսկա» եւ այլ օպերաներից:

Ա. Կիրակոսյանի երգացանկում իրենց մշտական տեղն են ունեցել Ա. Տիգրանյանի «Անուշ» օպերայից «Սարոյի արիան» եւ «Սերենադը», «Դավիթ բեկից» «Մանթուրի արիան» ու «Միրերգը»: Իր թովիչ ձայնով Ա. Կիրակոսյանն ունկնդիրներին գերել է Կոմիտասի «Կռունկ»-ով, Տ. Չուխաջյանի «Գարուն»-ով, Ա. Սպենդիարյանի «Այ վարդ»-ով, Բ. Կանաչյանի «Ցայգերգ»-ով, Ա. Բաբաջանյանի «Երեւան»-ով, «Երգ առաջին սիրո մասին»-ով, հայ կոմպոզիտորների բազմաթիվ այլ երգերով:

Ա. Կիրակոսյանը մեծ խանդավառությամբ ու վարակիչ հայրենասիրությամբ մեզանում առաջինն է կատարել հայ հեղափոխական երգերի շարքը՝ նվիրված Սերոբին, Անդրանիկին, Գեւորգ Չաուշին, Գարեգին Նժդեհին եւ ազգային մյուս հերոսներին:

Ա. Կիրակոսյանը համերգներով հանդես է եկել Միջին Արեւելքի գրեթե բոլոր երկրներում, Կ. Պոլսում, Լիսաբոնում, Փարիզում եւ այլ քաղաքներում: Փարիզի նրա համերգից հետո Բեյրութի հայկական թերթերից մեկը գրել է, որ «Սալ Կավոյի» շքեղ դահլիճում մարդիկ աղաղակում էին՝ Բրավո, Արա»: «...Կեցցես, Արա, որ գիտցար դողցնել անոնց սրտերուն անուշ եւ տաք ձայնովդ, ժողովրդական անթառամ երգերու փունջով»:

Արա Կիրակոսյանի երգարվեստը բարձր է գնահատել աշխարհահռչակ Գոհար Գասպարյանը: Բեյրութում լսելով Ա. Կիրակոսյանի հրաշալի ու հոգեթով տենորը՝ ցանկացել է նրան տեսնել Հայաստանում, իր հետ զուգերգելիս:

Գրող Հրաչյա Քոչարը, Բեյրութում լսելով Ա. Կիրակոսյանին, ասել է. «Դու այնպես ես երգում Արարատի մասին, կարծես թե ամեն օր տեսնում ես»: Հայրենասեր երգիչը պատասխանել է, որ ինքն Արարատը տեսնում է ամեն օր իր հոգու աչքերով:

Ա. Կիրակոսյանն Արարատը տեսավ միայն մեկ անգամ՝ 1972 թ., երբ Հայաստան էր եկել իբրեւ զբոսաշրջիկ: Դրանից ճիշտ տասը տարի առաջ նա դիմել էր դեսպանությանը Հայաստան գալու արտոնության խնդրանքով, սակայն, ցավոք, նրան մերժել էին...

Ահա թե ինչու Ա. Կիրակոսյանը մնաց հայրենիքից հեռու, սակայն իր հրաշալի երգերով գովերգեց հայրենիքը եւ հոգու թելերով կապված էր հայրենիքին:

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Հիմնվեց «Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի բարեկամներ» միությունը

Երեկ ժուռնալիստի տանը հրավիրված ասուլիսի ժամանակ ժուռնալիստների միության նախագահ Աստղիկ Գեւորգյանը ներկայացրեց «Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի բարեկամներ» միության հոգաբարձուներին եւ անմիջապես ձայնը տվեց հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ Վահրամ Ներսիսյանցին, որն էլ ներկայացրեց հոգաբարձուների խորհրդի անդամներին՝ Կենտրոնական բանկի նախագահ Տիգրան Սարգսյանին, տիկին Միշել Լեմոնին եւ ԱԺ-ի պատգամավոր Անդրանիկ Մանուկյանին, նշելով, որ խորհրդի հիմնական նպատակն է զարգացնել ու սատար կանգնել արվեստի բնագավառում ճանաչում գտած խմբերին, համույթներին ու նվագախմբերին: Առաջին փորձը կատարվում է Լ. Ճգնավորյանի ղեկավարած Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի հետ: Միությունը ջանքեր է թափելու գտնել հովանավորներ ու ներդնողներ: Այդ առթիվ մարտի 27-ին, ժամը 20-ին «Արմենիա-1» հյուրանոց ռեստորանում կազմակերպվում է «Վիեննական պարահանդես» երեկո, որի ընթացքում կլինեն պարեր, ճաշկերույթ, ինչպես նաեւ վիճակախաղ՝ հօգուտ ՀՖՆ-ի: Նմանատիպ պարահանդեսները վաղուց ընդունված են եղել Վիեննայում եւ կայացել են մարտ-ապրիլ ամիսներին:
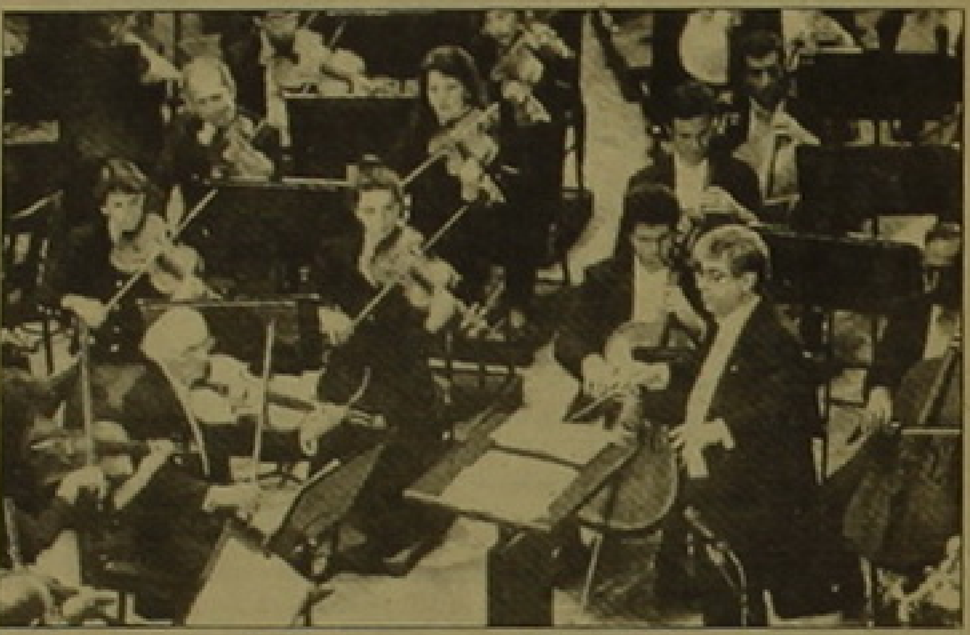
Տեսնենք, թե առաջին փորձն ինչ հաջողություն կունենա եւ որքանով կօգնի նոր ստեղծված միությանը, որը շատ ծրագրեր ու նպատակներ ունի:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Ֆրանսիացի պատգամավորն՝ ի պաշտպանություն արեւմտահայերենի

Փարիզի «Յառաջ» օրաթերթի մարտի 5-ի համարը տեղեկացնում է, որ Ռոն նահանգի պատգամավոր եւ Վիլորբանի փոխքաղաքապետ Ժան Պոլ Բրեն, որն այնքան ջերմեռանդորեն պաշտպանել էր ԱԺ-ում Հայոց ցեղասպանության ճանաչման հարցը (անցյալ տարվա մայիսի 29-ին), շարունակելով իր հայանպաստ գործունեությունը, պայքար է սկսել հօգուտ արեւմտահայերենի: Փետրվարի 8-ի իր գրությամբ նա դիմել է նախարարապետին, որպեսզի վերջինս միջամտի եւ արեւմտահայերենը եւս արձանագրվի շրջանային եւ փոքրամասնությունների լեզուների եվրոպական ուխտի ցուցակում: «Կանոնադրությունը թույլ է տալիս ճանաչել որոշակի տարածք չներկայացնող կամ սփյուռքի լեզուները», գրել է նա՝ ավելացնելով, որ այդ կարգավիճակում է արեւմտահայերենը, որով մի ժամանակ խոսում էին Օսմանյան կայսրությունում ապրող հայերը: 1915 թ. ցեղասպանությունից հետո լեզուն օգտագործել են ամբողջ սփյուռքում, այդ թվում նաեւ Ֆրանսիայում: Այդ լեզուն որոշակի տարբերություններ ունի Հայաստանի Հանրապետությունում օգտագործվող արեւելահայերենի հետ համեմատած եւ ըստ այդմ էլ եվրոպական ուխտի համապատասխան ցուցակում նրա գրանցման պահանջը լիովին արդարացի է», եզրակացրել է նա:

Հ. Օ.

Ռոստրոպովիչը նեղացել է եւ այլեւս Ռուսաստանում ելույթներ չի ունենա

Սամարայում Սերգեյ Սլոնիմսկու «Իվան Ահեղի տեսիլները» օպերայի պրեմիերայից հետո աշխարհահռչակ երաժիշտը որոշեց, որ Ռուսաստանում ինքն այլեւս ելույթ չի ունենա:

Մոսկովյան թերթերից մեկին տված հարցազրույցում Ռոստրոպովիչն ասաց. «Իմ վերջին ելույթը Սամարայում էր: Այժմ՝ վերջ: Ամեն ինչ վերջացած է: Ես ելույթ կունենամ միայն այնտեղ, որտեղ ինձ ցանկանում են լսել եւ լսում են հաճույքով, այլ չեն ասում, որ ես «սպառված» եմ»:

Ճանաչված երաժշտի վիրավորվածությունը հասկանալի է: Վերջին տարիների ռուսական խոշոր նախագծերը՝ Շոստակովիչի «Մցենսկի գավառի լեդի Մակբեթը», Բրիտենի «Զինվորական ռեքվիեմը» ու Սլոնիմսկու օպերան, ինչպես նաեւ մի շարք մենակատարային ելույթներ, խոցելի էին երաժշտական տեսակետից: Եվ նույնիսկ Մստիսլավ Ռոստրոպովիչի հասարակական բարձր կարգավիճակը չփրկեց համերգները պրոֆեսիոնալ քննադատությունից:

Մինչ այդ քննադատական մամուլը մշտապես նշում էր Ռոստրոպովիչ դիրիժորի սխրագործական պաթոսը, հիշենք հոյակապ «Խովանշչինան» Մեծ թատրոնում կամ «Լեդի Մակբեթի» վերականգնված հեղինակային տարբերակը: Սակայն միայն այդ պաթոսը բավարար չէ, հատկապես, երբ Ռոստրոպովիչը հանդես է գալիս որպես թավջութակահար:

Հնարավոր է, որ պրոֆեսիոնալ քննադատությունը նույնիսկ օգնեց Ռոստրոպովիչին: Վկայակոչելով հոդվածների կոպտությունը, նա ռուսաստանյան քննադատությանը խմփիլմենթ հայտարարեց. «Իմ համերգացանկը գրանցված է մինչեւ 2002 թվականը»: Հետեւաբար, այդ ժամկետում չկա ոչ մի ռուսական պատվեր:

Հ. Լ.

digitised by A.R.A.R.@

Մարզական

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Օլեգ Ռոմանցեւ. «Ամեն ինչ կորոշվի խաղադաշտում»

Ռուսաստանի ֆուտբոլի հավաքականը Եվրոպայի առաջնության ընտրական խաղեր է անցկացնելու Հայաստանի (մարտի 27-ին) եւ Անդորրայի (մարտի 31-ին) հավաքականների հետ: Նախատեսվում էր, որ ռուսներն այդ խաղերին պետք է նախապատրաստվեին Վլադիկավկազում եւ հենց այդ քաղաքում էլ ընդունեին Անդորրայի թիմին: Սակայն ամեն ինչ փոխեց Հյուսիսային Օսիայի մայրաքաղաքի կենտրոնական շուկայում տեղի ունեցած ահաբեկչական գործողությունը: Հզոր պայթյունից տասնյակ մարդիկ զոհվեցին, հարյուրից ավելին վիրավորվեցին: Պարզ դարձավ, որ անվտանգության երաշխիքներ չկան նաեւ ֆուտբոլային խաղի մասնակիցների, մարզասերների համար: Ռուսաստանի հավաքականը փոխեց իր պլանները եւ որոշեց նախապատրաստությունն անցկացնել Հայաստանում: Անդորրայի հետ հանդիպումը տեղի կունենա Մոսկվայում:

Հայաստանի եւ Անդորրայի հետ խաղերին Ռուսաստանի հավաքականի կազմում նախապատրաստվում են հետեւյալ ֆուտբոլիստները. դարպասապահներ Ալեքսանդր Ֆիլիմոնով («Սպարտակ»), Սերգեյ Օվչիննիկով («Բենֆիկա», Պորտուգալիա), Ստանիսլավ Չերչեսով («Տիրոլ», Ավստրիա), պաշտպաններ Դմիտրի Խլեստով, Վադիմ Եվսեեւ (երկուսն էլ «Սպարտակ»), Իգոր Չուգայնով («Լոկոմոտիվ»), Արթուր Պագաեւ («Ալանիա»), Վիկտոր Օնոպկո («Օվիեդո», Իսպանիա), Իգոր Յանովսկի («Պարի Սեն Ժերմեն», Ֆրանսիա), կիսապաշտպաններ Անդրեյ Տիխոնով, Իլյա Ցիմբալար, Եգոր Տիտով (երեքն էլ «Սպարտակ»), Յուրի Դրոզդով, Ալեքսեյ Սմերտին (երկուսն էլ «Լոկոմոտիվ»), Դմիտրի Ալենիչեւ («Ռոմա», Իտալիա), Վալերի Կարպին («Սելտա», Իսպանիա), Դմիտրի Խոխլով («ՊՍՎ Էյնդհովեն», Հոլանդիա), հարձակվողներ Սերգեյ Յուրան, Ալեքսանդր Շիրկո (երկուսն էլ «Սպարտակ»), Ալեքսանդր Պանով («Զենիթ»), Վլադիմիր Բեսչաստնիխ («Ռասինգ», Իսպանիա):

Սկսած մարտի 23-ից թիմը, գլխավոր մարզիչ Օլեգ Ռոմանցեւի ղեկավարությամբ, մարզումներ է անցկացնում Աբովյանի «Կոտայքի» եւ Երեւանի «Նաիրիս» մարզադաշտերում: Ասենք, որ երեկվանից հավաքականի հետ կողք-կողքի պարապում է նաեւ Մոսկվայի «Սպարտակը», որը նույնպես գլխավորում է Ռոմանցեւը:

Երեկ, «Նաիրիսում» անցկացված մարզումային պարապմունքից հետո հանդիպեցինք Օլեգ Ռոմանցեւին եւ նրա հետ հարցազրույց ունեցանք:

– Օլեգ Իվանովիչ, կարծես թե ոչ բոլոր ուժեղագույններն են մասնակցում պարապմունքին:

– Լեգեոնականներից չորսը՝ Ալեքսանդր Մոստովոյը («Սելտա»), Յուրի Նիկիֆորովը («Էյնդհովեն»), Վլադիմիր Բեսը («Բորուսիա» Դ.) եւ Եվգենի Վարլամովը (ԲԿՄԱ) վնասվածքներ ունեն եւ չեն ժամանել: Նրանց փոխարինել ենք այլ ֆուտբոլիստներով:

– Հավաքականի հետ մարզվում է նաեւ «Սպարտակը»:

– Համատեղ պարապմունքներն օգտակար են: Հասկանալի է, որ «Սպարտակի» ութ խաղացողներ ընդգրկված են հավաքականում: Թիմը նախապատրաստվում է Ռուսաստանի առաջնությանը, որին շատ ժամանակ չի մնացել:

– Իսկ ինչպիսի՞ն են հավաքականի համար ստեղծված պայմանները: Գո՞հ եք նախապատրաստության ընթացքից:

– Այստեղի մեր հին ու նոր բարեկամները մեզ համար ստեղծել են բոլոր լավագույն պայմանները: Ապրում ենք «Արմենիա» հյուրանոցում: Մարզումներից գոհ ենք: Ճիշտ է, խաղադաշտերի որակն այնքան էլ բարձր չէ (փոքր-ինչ գերադասելի է «Կոտայքի» խոտածածկը), սակայն ոչինչ: Մենք իրատես ենք եւ հասկանում ենք, որ մեր ունեցածն այս է: Հուսանք, որ «Հրազդանի» խաղադաշտը հնարավորություն կտա մարտի 27-ին գեղեցիկ, դիտարժան խաղ ցուցադրել:

– Իսկ ի՞նչ եք սպասում այդ հանդիպումից: Ձեր կարծիքով, ինչպե՞ս կավարտվի այն:

– Սպասում եմ լավ խաղ: Հույս ունեմ, որ մենք հաջող հանդես կգանք: Իսկ արդյունքի վերաբերյալ երբեք գուշակություններ չեմ անում: Ամեն ինչ կորոշվի խաղադաշտում:

– Իսկ խմբում կրած երեք պարտությունից հետո վերջնական հաջողության ի՞նչ հնարավորություններ ունի Ռուսաստանի հավաքականը:

– Նվազագույն, ամենանվազագույն: Բայց մենք պետք է խաղանք, պետք է պայքարենք մինչեւ վերջ:

– Օլեգ Իվանովիչ, որքանո՞վ եք ծանոթ Հայաստանի ներկայիս հավաքականին, նրա ուժին:

– Ես բարձր կարծիքի եմ հայկական ֆուտբոլի, հայ ֆուտբոլիստների մասին: Քիչ բան չի ասում այն փաստը, որ մեծ թվով հայ ֆուտբոլիստներ հանդես են գալիս Ռուսաստանի առաջնությունում: Իմ օգնական Միխայիլ Գերշկովիչը ներկա էր Վարշավայում վերջերս անցկացված Լեհաստան-Հայաստան ընկերական խաղին եւ բավականին բարձր կարծիք հայտնեց մեր հավաքականի մասին:

– Ինչպե՞ս եք գնահատում ընտրական 4-րդ խմբի առաջատարների՝ Ուկրաինայի եւ Ֆրանսիայի հավաքականների հնարավորությունները:

– Ի՞նչ կարծիք կարող է լինել աշխարհի չեմպիոնների մասին: Ֆրանսիայի հավաքականն այս պահին ուժեղագույնն է: Ուկրաինացիներն էլ միշտ այլի են ընկել իրենց հուսալիությամբ: Նրանց մոտ վերելքի շրջան է: Այս երկու թիմերն են ֆավորիտները եւ ոչ թե մենք: Ցավոք սրտի: Բայց կրկնում եմ՝ կաշխատենք հնարավորին չափ հաջող հանդես գալ ընտրական մրցաշարում:

Զրուցակցությունը վարեց
ՌԱԶՄԻԿ ԱՄԱՏՈՒՆԻ

ՀԱՕԿ

Շնորհավորանքներ ՀԱՕԿ-ի հասցեով

Շարունակվում են շնորհավորանքներ ստացվել Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեի հասցեով:

ՀԱՕԿ-ի նորընտիր նախագահ Բենուր Փաշայանին եւ գլխավոր քարտուղար Նշան Մունչյանին շնորհավորել են Ազգային օլիմպիական կոմիտեների ասոցիացիայի նախագահ Մարիո Վասկես Ռանան, ՄՕԿ-ի «Օլիմպիական համերաշխություն» կոմիտեի գլխավոր կոորդինատոր Պալմերը, Եվրոպական օլիմպիական կոմիտեի գլխավոր քարտուղար Մարիո Պեսկանտեն, Հունգարիայի օլիմպիական կոմիտեի գլխավոր քարտուղար Թամաշ Այանը, Վրաստանի օլիմպիական կոմիտեի նախագահ Բագրատիոնին եւ գլխավոր քարտուղար Վենաիշվիլին:

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ

Փորձամրցում Եվրոպայի առաջնությունից առաջ

Հունաստանի Սալոնիկ քաղաքում ավարտվեց Ակրոպոլիսի գավաթ անվանումով ավանդական մրցաշարը: 1935 թվականից անցկացվող, հարուստ պատմություն ունեցող հեղինակավոր մրցումներին այս անգամ մասնակցում էին ինը երկրների ազգային ըմբիշներ:

Մրցաշարում հանդես եկան նաեւ Հայաստանի վեց ներկայացուցիչներ: Նրանցից առավել հաջող մրցելույթ ունեցավ 85 կգ քաշային կարգում հանդես եկող Հաբեթնակ Կուրղինյանը: Երեւանցի այս երիտասարդ ըմբիշը, որը բանակում ծառայությունն ավարտելուց հետո վերսկսել է ակտիվ մարզումները, հիանալի մրցեց: Սալոնիկում նա հաղթեց իր բոլոր մրցակիցներին եւ արժանացավ առաջին մրցանակին: Հաղթանակին շատ մոտ էր նաեւ 54 կգ քաշային Արմեն Սիմոնյանը: Սակայն Ատլանտայի օլիմպիադայի փոխչեմպիոնը եզրափակիչ գոտեմարտում նվազագույն հաշվով զիջեց Ռուսաստանի ներկայացուցչին եւ՝ գրավեց երկրորդ տեղը: Այդ՝ նույն քաշային կարգում երրորդ մրցանակակիր դարձավ Արմեն Սիմոնյանը: Նույնպես երրորդ տեղ գրավեց Անուշավան Սահակյանը (63 կգ): Մեր մյուս երկու ըմբիշներն այդքան հաջող հանդես չեկան. Մարտին Բերբերյանը (58 կգ) գրավեց 4-րդ տեղը, իսկ Բագրատ Առաքելյանը (63 կգ)՝ 6-րդ: Սակայն նշենք, որ վերջինս մրցագորգ էր ելնում վնասվածքով:

Թիմային պայքարում Հայաստանի հավաքականը գրավեց 3-րդ տեղը: Այստեղ հաղթանակ տարավ Հունաստանի ընտրանին, իսկ երկրորդ տեղում Ճապոնիայի ըմբիշներն էին:

Սալոնիկի մրցաշարը մեր մարզիկների համար լավ փորձամրցում էր Եվրոպայի առաջնությունից առաջ: Հանրապետության ազատ ոճի ըմբշամարտի հավաքականը վաղը կմեկնի Ծաղկաձոր, որտեղ մինչեւ ապրիլի 3-ը ուսումնամարզական հավաք կանցկացնի: Հավաքից անմիջապես հետո մեր ըմբիշները կմեկնեն Մինսկ եւ այնտեղ կանցկացնեն Եվրոպայի առաջնության նախապատրաստության վերջին շրջանը: Իսկ աշխարհամասի առաջնությունը Բելառուսի մայրաքաղաքում կմեկնարկի ապրիլի 15-ին:

ԲԱՍԿԵՏԲՈԼ

1/4 եզրափակիչի առաջին խաղերը

Եվրոպական երկրների Չեմպիոնների լիգայի մրցումներում անցկացվեցին քառորդ եզրափակիչի խաղերը: Ահա դրանց արդյունքները. «Ժալգիրիս» (Կաունաս, Լիտվա)-«Էֆես Պիլզեն» (Ստամբուլ, Թուրքիա)՝ 69-68, «Տիմսիստեմ» (Բոլոնյա, Իտալիա)-«Ռեալ» (Մադրիդ, Իսպանիա)՝ 90-63, «Էլան Բեռնե» (Պո Օրտեզ, Ֆրանսիա)-«Կինդեր» (Բոլոնյա, Իտալիա)՝ 67-59, «Օլիմպիակոս» (Պիրեյ, Հունաստան)-ԱՍՎԵԼ (Վիլերբան, Ֆրանսիա)՝ 70-57:

Պատասխան հանդիպումները տեղի կունենան այսօր, իսկ եթե հարկ լինի, թիմերը երրորդ խաղը կանցկացնեն (ապրիլի 1-ին):

Չորս զույգերի հաղթողներն ապրիլի 20-ին եւ 22-ին Մյունխենում կվիճարկեն Եվրոպայի ուժեղագույն ակումբային թիմի կոչումը:

ԽԱՉԲԱՌ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Խառան: 2. Թավուս: 3. Խունտա: 4. Կալաս: 5. Աճարտ: 6. Աղանա: 11. Կարապ: 12. «Այրին»: 13. Սոլակ: 14. Բարութ: 17. Խոզան: 18. Խորան: 19. Ծոփոր: 20. Կաղնի: 21. Խոպան: 22. Զատիկ: 27. Զորքե: 28. Բեհեզ: 29. Իլմեն: 30. Մուսես: 33. Մակամ: 34. Ինդոս: 35. Կեսար: 36. Ցոկոլ: 37. Կիթառ: 38. Պեգաս:

Հորիզոնական

7. Մառան: 8. Բուքան: 9. Իզիդա: 10. Բազուկ: 12. Ասլամ: 14. Բրոնզ: 15. Տանյա: 16. Սոնատ: 18. Խավիծ: 20. Կանուխ: 23. Խոլոպ: 24. Նոկակ: 25. Թոքաս: 26. Տարազ: 28. Բոխչի: 30. Մասիս: 31. Նոկեր: 32. Իլդուն: 34. Իգրեկ: 36. Ցկնեկ: 39. Կառնե: 40. Զենոն: 41. Արսեն: 42. Լահոր: 43. Կարոս: 44. Դաման:

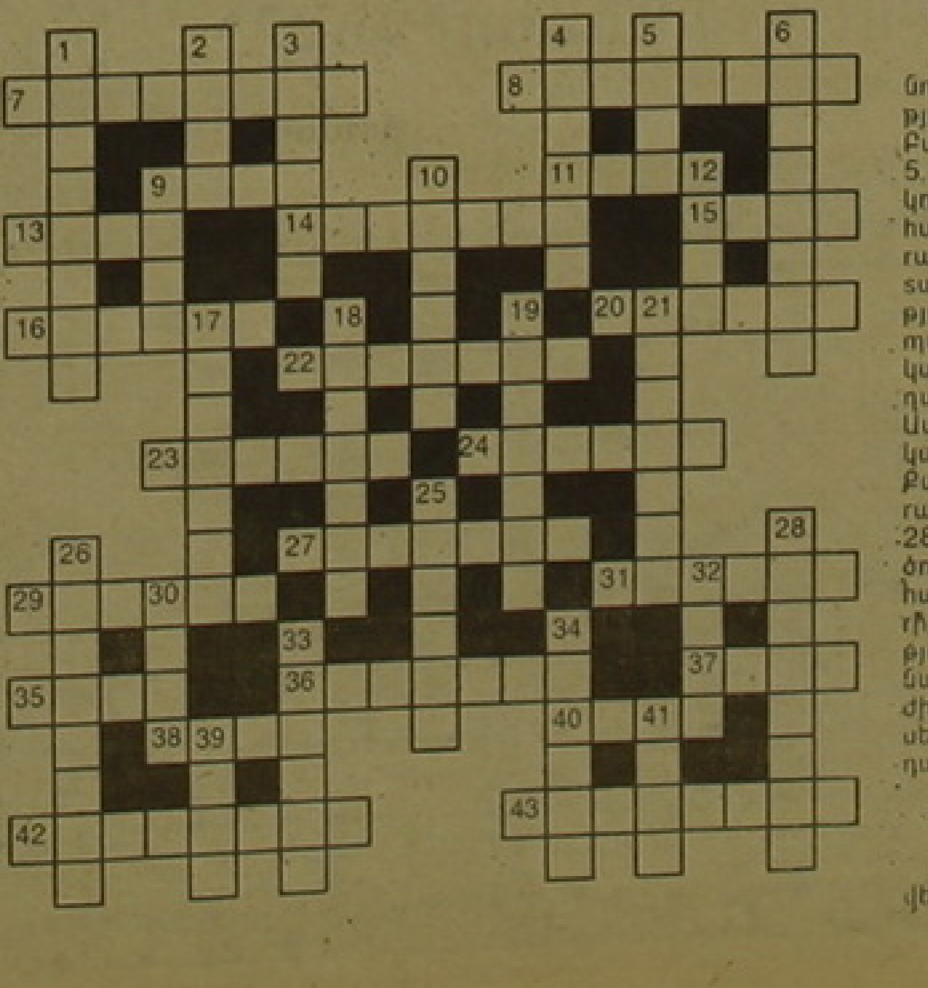

Ուղղահայաց

1. Գերմանացի ֆիզիկոս, հարաբերականության տեսության հիմնադիրը: 2. Բռնությամբ գրավված ունեցվածք, թալան: 3. Բարակ չվան: 4. Փրկարարական ջոկատ: 5. Ամերիկացի դրամատուրգ: 6. Ռուս ֆիզիկոս, տարրերի պարբերական համակարգի հայտնագործողը: 9. Մի քանի տարի չվարած, խամացած հող: 10. Արագիլների ընտանիքի ծանրամարմին թռչուն: 12. Պետություն Լատինական Ամերիկայում: 17. Իտալական եւ միջազգային բանվորական շարժման կին գործիչ: 18. Հայ գյուղացու աշխատանքային երգերից: 19. Ավստրալիայի մայրաքաղաքը: 21. Ռուսական հեղափոխական առաջին թերթը: 25. Քաղաք Ռուսաստանի Կրասնոյարսկի երկրամասում: 26. Սուսերամարտի տեսակ: 28. Երկու տողից բաղկացած բանաստեղծություն: 30. Փղի տեսակ: 32. Տոլստոյի հայտնի հերոսուհին: 33. Ամերիկյան նկարիչ (1834-1903), կրել է Կուրբեի ազդեցությունը, «Վենետիկյան նկարաշարի» հեղինակը: 34. «Եռանկյունի» կինոնկարի ռեժիսորը: 39. Ճլատ, նվաստ: 41. Բույս, որի սերմերը օգտագործվում են որպես սննդամթերք:

Հորիզոնական

7. Ֆրանսիացի գրող, գիտաֆանտաստիկ վեպի հիմնադիրներից մեկի անուն-ազգանունը: 8. Ազգությամբ լեհ ֆրանսիացի բանաստեղծ: Նա համարվում է XX դ. պոետական արվեստի նորարարների մեկը Ֆրանսիայում: 9. Ֆիզիկական թերություն, ...: 11. Խավավոր գործվածք: 13. Ամեն ինչի ընդունակ մարդ: 14. ԱՊՀ պետություն: 15. Հացազգիների ընտանիքի բարձրացողուն բույս. բույսի ցողունից պատրաստում են նաեւ սրինգ: 16. Հորիզոնի կողմերից: 20. Բռնակներով արծաթե, փայտե կամ պղնձե մեծ ափսե: 22. Լեռնագագաթ Ալպերում: 23. Ֆրանսիացի գրող եւ քաղաքական գործիչ, «Չարչարանաց շաբաթ» վեպի հեղինակը: 24. Եղեւնազգիների ընտանիքի արեւադարձային սեւ փայտ ունեցող ծառ: 27. Քաղաք Ավստրալիայում: 29. Թիթեռնածաղկավորների ընտանիքի դեկորատիվ ծառ սպիտակ, հոտավետ, մեղրատու ծաղիկներով: 31. Ամինաթթու: Այն տարածված է կենդանի բնության մեջ, պարունակվում է գրեթե բոլոր սպիտակուցներում: 35. Յուղելու, փափկացնելու համար նախատեսված յուղ կամ էմուլսիա: 36. Պետություն Եվրոպայում: 37. Հյուսիսատլանտյան դաշինքի կազմակերպություն: 38. Քաջ, արի, կտրիճ: 40. Կակաչ, ...: 42. Հին հունական դիցաբանական հերոս: 43. Վայրագ, ավերող, վայրենի:

Կազմեց Է. ԱՌԵՏՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Օրվա հետքով

ԲԱԼԿԱՆՅԱՆ ՃԳՆԱԺԱՄ

Չեխիան եւ Հունաստանը չեն մասնակցի ՆԱՏՕ-ի օդային ռմբակոծումներին

Սոլանան եւ Քենեթը հետաձգեցին այցը Պրահա

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ, Պրահա

«Չեխիայի Հանրապետությունը չի մասնակցի ՆԱՏՕ-ի օդային որեւէ գործողության», նման հայտարարություն արեց Չեխիայի արտգործնախարար Յան Կավանը՝ միաժամանակ տեղեկացնելով, որ Կոսովոյում անցկացվելիք ռազմական գործողություններից տուժածներին օգնություն ցույց տալու նպատակով իր կառավարությունը մի շարժական հիվանդանոց կուղարկի Մակեդոնիայում: Վարչապետ Միլոշ Զեմանն իր հերթին ավելացրեց, որ չեխ բժիշկներն օգնություն ցույց կտան երկու կողմերի տուժածներին: Հիշեցնենք, որ մարտի 12-ին Չեխիան Հունգարիայի եւ Լեհաստանի հետ պաշտոնապես անդամագրվեց ՆԱՏՕ-ին:

Այլ տեղեկությունների համաձայն՝ Հունաստանի իշխանությունները ուժեղացրել են երկրի հյուսիսային՝ Ալբանիայի եւ Մակեդոնիայի հետ ունեցած սահմանների պաշտպանությունը՝ Հարավսլավիայի նկատմամբ ՆԱՏՕ-ի օդուժ կիրառելու դեպքում փախստականների հավանական հոսքը կանխելու մտադրությամբ: Պաշտոնական Աթենքը նույնպես հայտարարել է, որ չի միանա Սերբիայի դեմ իրականացվող որեւէ ուղղակի ռազմական գործողության, քանի որ Սերբիան Հունաստանի ավանդական դաշնակիցն է:

Յան Կավանը հայտնել է նաեւ, որ ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Խավիեր Սոլանայի եւ ԱՄՆ Կենտրոնական հետախուզական վարչության ղեկավար Ջորջ Քենեթի նախապես ծրագրված այցերը Պրահա հետաձգվում են՝ մինչեւ Կոսովոյի իրավիճակի կայունացումը: Նույն պատճառով հետաձգվեցին ՆԱՏՕ-ին անդամագրվելու առիթով մարտի 24-ին Պրահայում ծրագրված հանդիսությունները: Ի դեպ, ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Սոլանան հավաստիացրել է Ալբանիայի կառավարությանը, որ դաշինքը կպաշտպանի Ալբանիային՝ Հարավսլավիայի հավանական ագրեսիայից: Այս ուղերձը Սոլանան Ալբանիայի վարչապետ Փանդելի Մաջկոյին է հղել հատուկ մի նամակով: Մաջկոն նշել է, որ Ալբանիան վերահաստատել է Կոսովոյի հետ ունեցած սահմանը եւ տարածում տեղաբաշխել Երկրորդ աշխարհամարտից ի վեր ամենամեծ քանակությամբ ռազմական ստորաբաժանումները:

Իսկ Չեխիայի արտգործնախարարը նամակ է հղել Հարավսլավիայի իր պաշտոնակից Ժիվադին Յովանովիչին՝ հորդորելով ստորագրել միջազգային հանրության կողմից առաջարկվող խաղաղության պայմանագիրը:

Պաշտոնական Պրահան արդեն Բելգրադից հանել է չեխ դիվանագետներին եւ նրանց ընտանիքի անդամներին, թողնելով միայն մեկ դիվանագետի եւ ռադիոլրագրողի: Հարավսլավիայում մարդու իրավունքների պաշտպանության հարցերով ՄԱԿ-ի հատուկ բանագնաց, Չեխիայի նախկին արտգործնախարար Իրժի Դիենստբիրը չեխական պետական ռադիոյին հայտնել է, որ ինքն ի սկզբանե դեմ է եղել ռմբակոծումների ծրագրին, քանի որ «դա դիմադրի մեծ կորուստ կլինի»:

Բաց հասարակության ինստիտուտ օժանդակության հիմնադրամի հայաստանյան մասնաճյուղ

Բաց էստոնիայի հիմնադրամը հայտարարում է սեմինար **«Երիտասարդության ձայնը»** թեմայով, որը տեղի կունենա ապրիլի 28-ից մայիսի 1-ը, Կյուրեսաարեում, Էստոնիա:

Սեմինարը նախատեսված է միջնակարգ դպրոցի բարձր դասարանցիների եւ ուսուցիչների համար, որոնք ներգրավված են երիտասարդական կազմակերպություններում եւ շրջակա միջավայրի պահպանության խնդիրներում:

Մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել.

1. ինքնակենսագրություն (CV) եւ անձնագրի պատճեն,
2. երաշխավորագիր նամակ,
3. էսսեի թեմաներ հետեւյալ թեմաներով՝

ա. Հայաստանի երիտասարդական կազմակերպությունների պատմություն,
բ. Դպրոցականների մասնակցությունը դպրոցի վարչական խնդիրներին,
գ. Տարածաշրջանի շրջակա միջավայրի պահպանության խնդիրներ:

Նշված փաստաթղթերը պետք է լրացնել անգլերեն, որը սեմինարի աշխատանքային լեզուն է:

Փաստաթղթերը պետք է ներկայացնել Բաց հասարակության ինստիտուտ օժանդակության հիմնադրամի հայաստանյան մասնաճյուղ մինչեւ սույն թվականի մարտի 31-ը, ժամը 17:00:

Սեմինարի մասնակիցները կընտրվեն բաց մրցակցության հիմունքներով: Մրցույթով անցած անձանց ճանապարհածախսն ապահովում է Բաց հասարակության ինստիտուտ օժանդակության հիմնադրամի հայաստանյան մասնաճյուղը, իսկ մնացած ծախսերը՝ կազմակերպիչ կողմը:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել Բաց հասարակության ինստիտուտ օժանդակության հիմնադրամի հայաստանյան մասնաճյուղ հետեւյալ հասցեով՝

Աղբյուրի 53բ
Հեռ. 272119, 271713, 271719

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի հատուկ դասընթացների բաժին

Դասախոսությունների շարք ծրագիր

ՀՀ սոցիալական ապահովության նախարար

ԳԱԳԻԿ ԵԳԱՆՅԱՆԸ

ներկայացնում է

«ՀՀ սոցիալական ապահովության քաղաքականությունը»

Հինգշաբթի, մարտի 25-ին, ժամը 18:00-ին Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի փոքր դահլիճում (5-րդ հարկ)

Դասախոսությունը կընթանա հայերենով՝ համաժամանակյա անգլերեն թարգմանությամբ

Մուտքն ազատ է

☎ *Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 27-16-58:*

ARMENPRESS

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ՍՐԱՀ

Արմենպրեսը կուսակցություններին, կազմակերպություններին միջոցառումներ անցկացնելու համար առաջարկում է իր

ՀԱՄԱՊԻՏԱՆԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ՍՐԱՀԸ,

որը հանդերձավորված է մամուլի ասուլիսների, հանդիպումների, շնորհանդեսների եւ այլնի անցկացման համար: Կարող եք օգտվել հարմարավետ դահլիճից, համակարգիչներից եւ միջազգային հեռախոսից, ֆաքսից, էլեկտրոնային փոստից եւ բարից:

Հասցեն՝ Իսահակյան 28, 1-ին հարկ:
Հեռ.՝ 526702
Ֆաքս՝ (3742) 151738, (8852) 525789

ԿՈՐԵԼ Է

Մարտուն Կարապետյանի անհատ ձեռներեցի գիրքը:
Գրքի թիվ՝ 1682,
կոդ՝ 22624177

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մարտի 26-ին, ժամը 15:00-ին, գրողների միության մեծ դահլիճում տեղի կունենա Պարույր Սեւակի ծննդյան 75-ամյակին նվիրված ցերեկույթ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

ARMENTEL

Ի ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԲՈԼՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԻ

Սույն թվականի ապրիլի 1-ից գործելու են **Վրաստան, Ուզբեկստան, Ղրղզստան եւ Թուրքմենստան** երկրների նոր հեռախոսային կոդեր:

Միջքաղաքային հեռախոսակապից օգտվելու **նախկին եւ նոր** հավաքման կարգ:

Երկիրը	Նախկին հավաքման կարգը	Նոր հավաքման կարգը
Վրաստան	8+կոդը+քաղաքի կոդը+հեռախոսի համարը (hh)	8+10+995+քաղաքի կոդը+հեռախոսի համարը
Թբիլիսի	8+883+2+hh	8+10+995+3+2+hh
Քութայիս	8+883+hh	8+10+995+3+hh
Աջարիա	8+883+hh	8+10+995+2+hh
Աբխազիա	8+883+hh	8+10+995+1+hh
Բջջային	8+883+hh	8+10+995+77+hh
Բջջային	8+883+hh	8+10+995+99+hh
Ուզբեկստան	8+կոդը+քաղաքային կոդը+hh	8+10+998+քաղաքային կոդը+hh
Տաշքենդ	8+371+2+hh	8+10+998+71+2+hh
Ղրղզստան	8+կոդը+քաղաքի կոդը+hh	8+10+996+քաղաքի կոդը+hh
Բիշքեկ	8+331+2+hh	8+10+996+31+2+hh
Թուրքմենստան	8+կոդը+քաղաքի կոդը+hh	8+10+993+hh
Աշգաբադ	8+363+2+hh	8+10+993+1+2+hh
Բջջային	8+363+230+hh	8+10+993+1+230+hh

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ԲԱԺԻՆ

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

25 մարտ

ՀՀ

9.00 Հայլուր
9.20 Բարի լույս, Հայաստան
10.20 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
11.15 Հենց այնպես
11.30 Հայաստանի քաղաքները
11.55 Հիք օֆերը
12.25 02
13.00 Հայլուր
13.15 Միասին («Միր»)
17.00 Հայլուր
17.20 Արեգ
18.00 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
19.00 Խորը շահում
19.15 Առանց պայմանականության
19.40 Հունաստանի անկախության օրը
20.00 Հայլուր
20.30 1 լուր
20.50 Այսօր
21.15 Ջազային մանրանկարներ. Մայլս Դեյվիս
21.25 Գ/Ֆ «Քաղցր անուրջներ»
23.25 Ուշ երեկոյան
00.00 Հայլուր

Ա1+

09.00 Տոմար
11.00 Գ/Ֆ «Շերլոկ Հոլմս. պատահար Վիկտորիա ջրվեժի վրա» (դետեկտիվ, 4-րդ մաս)
19.00 Մուլտեր
19.30 Մուրհանդակ
19.50 Ընտանեկան ֆիլմ. «Ուշացած պայծառացում»
21.15 Հրապարակ
21.30 Մուրհանդակ
22.00 Գ/Ֆ «Հանցագործության ալիք»
23.30 Մուրհանդակ
00.00 Անդորր
00.05 Մի անգամ
00.10 Պարապ զրույց
00.30 Գ/Ֆ Թոմ Բերենջերը «Մարդ ընտրի ցեղից վերջինը» արկածային ֆիլմում
02.30 Մուրհանդակ

Օ1

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Դաժան հրեշտակը»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.00 Նորություններ
16.15 Սերիալ «Տիեզերական ոդիսականություն»
16.45 Հինգեր անգլերենից
17.00 Սեզամ փողոց
17.30 ...Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Դաժան հրեշտակը»
19.00 Նորություններ
19.15 Գուշակիր մեղեդին
19.45 Այստեղ եւ հիմա
20.05 Որտեղից հիշեն...
20.45 Սերիալ «Փշրված լապտերների փողոցները-3», «Պար սառույցի վրա»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.50 Գ/Ֆ «Մարդը քաղաքացիական հագուստով»
00.45 Թերեւս
00.55 Վավերագրական դետեկտիվ. 1985-ի գործը «Բարեկա՞մ, թե՞ թշնամի»
01.30 Գ/Ֆ «Միրունիկ ժիժին»

РТР

8.00-10.35 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.20 Բոլորի շուրթերին
8.45 Հեռուստախաղ «Հաղորդումների ծրագիր»
10.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.35 TV CLUB
10.50 Սպրանքներ փոստով
11.00 «Սանտա Բարբարա»
11.45 Երաժշտություն, երաժշտություն...
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.30 Լուրեր
12.30 Սերիալ «Կյանքի ճանրուքները»
13.30 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
14.30 Խանութ բազմոցի վրա
15.30 Կարճամետրաժ ֆիլմ «Էջկաթի պատմությունը»
16.15 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.10 Մուլտֆիլմ «Ռուսական մեղեդիներ»
17.25 Սերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.30 Աշտարակ
18.55 Գ/Ֆ «Արտակարգ պատահար» (2-րդ մաս)
20.30 Վավերագրական ֆիլմ «Սեր»
21.40 Մանրամասներ
21.55 Երկու դաշնամուր
22.45 Կինոյի ժամ. գ/ֆ «Յուրաքանչյուր կնոջ երազանքը» (ԱՄՆ)
00.30 Եղվյալ ատենակալների հեռուստատեսային դասարանի նիստը

«ՍՓՅՈՒՌ». ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ: Հեռախոսներ 569393, 581351

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1019 Տպաքանակը 4000 Ստորագրված է տպագրության 24. 03. 1999 Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@